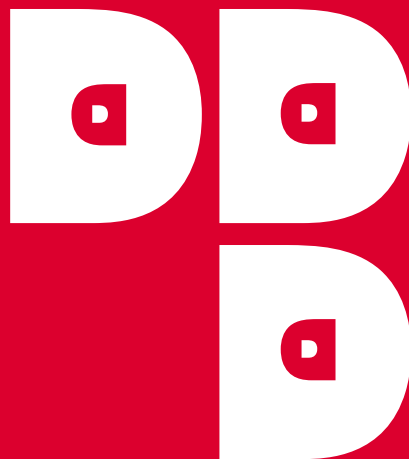

560 PROPOSTES DE DONES PER TRANSFORMAR BARCELONA

**II CONGRÉS
DE LES DONES
DE BARCELONA**

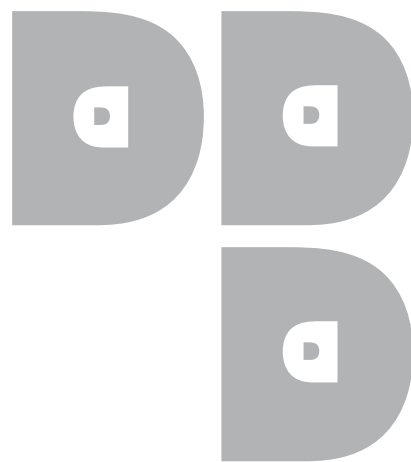
16 i 17 d'octubre de 2009

560 PROPOSTES DE DONES PER TRANSFORMAR BARCELONA

Aprovades per la Permanent del
Consell de les Dones de Barcelona
el 26 de novembre de 2009

II CONGRÉS
DE LES DONES
DE BARCELONA

16 i 17 d'octubre de 2009

Coordinació i redacció:

Regidoria de Dones

Consell de Dones de Barcelona

Amb la col·laboració de:

**Generalitat
de Catalunya**

Suport Logístic:

CREANT economia social i sostenibilitat, scl

Disseny i maquetació:

Sac Disseny i Comunicacions sl.

Il·lustracions:

Marc Torrent

Edita:

Ajuntament de Barcelona

Regidories de Dones - Direcció de Dones

Barcelona, febrer 2010.

ÍNDEX

Pàg. 06		Presentacions de l'alcalde de Barcelona i de la regidora de Dones i Joventut
Pàg. 11		Introducció
Pàg. 13		Propostes a l'eix temàtic de ciutadania
Pàg. 27		Propostes a l'eix temàtic de cultura
Pàg. 33		Propostes a l'eix temàtic de temps i treballs
Pàg. 39		Propostes a l'eix temàtic d'espai públic i vida quotidiana
Pàg. 47		Memòria participativa
Pàg. 53		Annex: Apunts pel debat dels quatre eixos temàtics

PRESENTACIÓ DE L'ALCALDE DE BARCELONA

AQUEST REULL DE PROPOSTES ÉS UN BON EXEMPLE DEL QUE VOLEM DIR QUAN AFIRMEM QUE **BARCELONA ÉS UN PROJECTE COMÚ I CONSTANT, QUE CONSTRUÏM ENTRE TOTS I TOTES**. PERQUÈ ÉS EN BASE A AQUESTES PROPOSTES RECOLLIDES EN EL PROCÉS PARTICIPATIU DEL II CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA, QUE L'AJUNTAMENT ELABORARÀ LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES DEL FUTUR PLA MUNICIPAL PER A LES DONES 2011-2014.

AQUESTA MANERA TAN BARCELONINA DE FER CIUTAT, QUE ES CARACTERITZA PER ANAR SUMANT LES APORTACIONS DE TOTHOM, JA ES VA POSAR EN PRÀCTICA DESPRÉS DEL I CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA, L'ANY 1999. LES PROPOSTES QUE EN SORGIREN ENS HAN PERMÈS TREBALLAR DE MANERA FERMA, AQUESTS DARRERS DEU ANYS, PER MILLORAR LA QUALITAT DE VIDA DE LES DONES DE LA CIUTAT. COM HO HEM FET? A TRAVÉS D'ACCIONS MOLT DIVERSES PERÒ QUE TENIEN UN OBJECTIU COMÚ: **TRANSFORMAR LA CIUTAT PER CREAR MÉS OPORTUNITATS PER A LES DONES**.

DESPLEGANT ELS NOUS SERVEIS DE BENESTAR, COM ELS SERVEIS D'AJUT A DOMICILI, LA TELE-ASSISTÈNCIA, O LES ESCOLES BRESSOL, QUE HAN PERMÈS REDUIR LES TASQUES FAMILIARS DE CURA I ATENCIÓ A LES PERSONES QUE TRADICIONALMENT REQUEIEN EN LES DONES. **OFERINT RECURSOS PER AFRONTAR LES SITUACIONS DERIVADES DE LA VIOLÈNCIA SEXISTA** I PER AJUDAR A PREVENIR-LES. **REVISANT L'URBANISME**, FENT ELS CARRERS MÉS ACCESSIBLES. **DOTANT DE TRANSPORT**

PÚBLIC TOTS ELS BARRIS DE LA CIUTAT, ON M'AGRADARIA DESTACAR LA FUNCIO DEL BUS DE BARRI, QUE FACILITA ELS DESPLAÇAMENTS CURTS. CONSTRUINT UNA CIUTAT AMB SERVEIS DE PROXIMITAT, ON TOTHOM PUGUI DISPOSAR DE BIBLIOTEQUES, PARCS, MERCATS, EQUIPAMENTS ESPORTIUS O SERVEIS SOCIALS, ENTRE D'ALTRES, A PROP DE CASA SEVA. FOMENTANT LA INCORPORACIÓ DE LES DONES EN ELS ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ DE LA CIUTAT. IMPULSANT PROGRAMES DE PROMOCIÓ ECONÒMICA, QUE HAN AJUDAT A QUE BARCELONA TINGUI LA TAXA D'ACTIVITAT LABORAL FEMENINA MÉS ELEVADA DE TOT L'ESTAT ESPANYOL, UNA DADA REMARCABLE PERQUÈ ESTEM CONVENÇUTS QUE LA FEINA REMUNERADA ÉS EL MILLOR RECURS PER A L'AUTONOMIA I LA PROMOCIÓ DE LES NOSTRES CIUTADANES.

ARA, AQUEST II CONGRÉS, QUE HA TINGUT COM A FIL CONDUCTOR EL LEMA *LES DONES COM AGENTS DE TRANSFORMACIÓ DE LA CIUTAT*, ENS PERMET SEGUIR AVANÇANT, DES D'UNA PERSPECTIVA DE GÈNERE, EN LA **CONSTRUCCIÓ DE LA BARCELONA COHESIONADA I IGUALITÀRIA QUETOTSDESITGEM**. UNA BARCELONA DE LLIBERTAT I D'IGUALTAT, ON LES DONES PUGUEU GAUDIR DE L'ESTATUS DE CIUTADANES A PARTIR DE LA PRÒPIA CONDICIÓ FEMENINA, SENSE RENÚNCIES. ÉS PER AIXÒ QUE **SEGUIREM TREBALLANT PER LA IGUALTAT RECONeixENT LA DIFERÈNCIA**, PERQUÈ NO VOLEM QUE LA DIFERÈNCIA COMPORTI DESIGUALTAT.

DES D'AQUESTES LÍNIES US DONO LES **GRÀCIES PER LES VOSTRES PROPOSTES DES DE LA FEMINITAT**, QUE ENS AJUDEN A REFLEXIONAR SOBRE ÀMBITS TAN DIVERSOS DE LA CIUTAT COM L'ORGANITZACIÓ DEL TEMPS, EL TREBALL, L'EDUCACIÓ, L'ESPAI PÚBLIC, LA PLANIFICACIÓ URBANA, EL TRANSPORT, LA CULTURA... LA VOSTRA PARTICIPACIÓ ÉS BÀSICA EN AQUESTS MOMENTS EN QUÈ ENCAREM AMB IL·LUSIÓ ELS REPTES I LES OPORTUNITATS QUE ENS PLANTEJA EL SEGLE XXI.

PER ACABAR, **FAIG UNA CRIDA A LA CORRESPONSABILITAT**. EN AQUESTA LLUITA PER LA IGUALTAT, ELS HOMES HEM DE SER ELS VOSTRES ALIATS. PRECISAMENT, PERQUÈ LA IGUALTAT ENS BENEFICIA A TOTS I A TOTES, AL CONJUNT DE LA SOCIETAT. PER AIXÒ VA SER TOT UN ORGULL PER A MI QUE EM CONVIDÉSSIU A RECOLLIR LES VOSTRES PROPOSTES DURANT EL CONGRÉS.

ARA TOCA DUR-LES A LA PRÀCTICA. PER FER-HO, TENIU TOT EL MEU SUPORT I EL FERM COMPROMÍS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA.

JORDI HEREU
ALCALDE DE BARCELONA

PRESENTACIÓ DE LA REGIDORA DE DONES I JOVENTUT DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

LES DONES FORMEN UN MAPA DIVERS I PLURAL. LA SOCIETAT NECESSITA DE LES SEVES EXPERIÈNCIES, SABERS I PRÀCTIQUES I QUE AQUESTES ES CONVERTEIXIN EN REFERENTS PER A TOTHOM, PERQUÈ APORTEN UNA MANERA DIFERENT DE VEURE I ENTENDRE LA NOSTRA REALITAT. PERQUÈ LES DONES, AL LLARG DE LA HISTÒRIA, HAN PARTICIPAT EN LA CONSTRUCCIÓ, EL MANTENIMENT I LA TRANSFORMACIÓ DE LA SOCIETAT, DES D'UN VENTALL D'ÀMBITS I ACTIVITATS MOLT MÉS AMPLI DEL QUE RECONeix LA DEFINICIÓ RESTRINGIDA DEL PAPER DE LES DONES QUE ENS HA ESTAT LLEGADA. EN AQUEST SENTIT, EL TEIXIT ASSOCIATIU FEMENÍ HA ESTAT I ÉS UNA EINA DE PARTICIPACIÓ I DE RELACIÓ DE LES MATEIXES DONES. PERÒ TAMBÉ REPRESENTA UNA EINA DE PROGRÉS I DE COHESIÓ SOCIAL. PER AIXÒ, DONAR SUPORT ALS GRUPS I ENTITATS DE DONES I DEL MOVIMENT FEMINISTA, PER SI SOL, NO ÉS SUFICIENT, ATÈS QUE SI EL QUE ES PROPOSA ÉS AVANÇAR ENVERS UNA DEMOCRÀCIA MÉS PARTICIPATIVA, CAL RECONÈIXER-LOS EN TOTA LA SEVA DIVERSITAT COM A AGENTS SOCIALS PER CONSULTAR, NEGOCIAR I CONSENSUAR INICIATIVES DE GOVERN. AIXÍ, UN DELS OBJECTIUS DE LA REGIDORIA DE DONES DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA ÉS POTENCIAR EL PAPER DEL CONSELL DE LES DONES DE BARCELONA I LA SEVA EXPRESSIÓ TERRITORIAL, ELS DEU CONSELLS DE DONES DE DISTRICTE, I LES INICIATIVES QUE DES D'AQUESTS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ ES PROMOGUIN, COM ÉS EL II CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA, QUE ES VA CELEBRAR ELS DIES 16 I 17 D'OCTUBRE DE 2009.

EL II CONGRÉS HA ESTAT UN ÈXIT DE PARTICIPACIÓ; EN SÓN UNA PROVA LES MÉS DE 2.000 DONES QUE HI HAN PARTICIPAT, I LES MÉS DE CINQ-CENTES PROPOSTES QUE S'HAN RECOLLIT

A PARTIR DELS QUATRE EIXOS TEMÀTICS: CIUTADANIA, CULTURA, TEMPS I TREBALLS I ESPAI PÚBLIC I VIDA QUOTIDIANA. AQUEST CONGRÉS HA SUPOSAT EL RECONeixEMENT INSTITUCIONAL DEL VALOR DE L'OPINIÓ DE LES BARCELONINES I DE LA NECESSITAT DE FER-SE RESSÒ DE LES NECESSITATS I DEMANDES DE LES DONES, CREANT ELS CONTEXTOS NECESSARIS QUE FACILITIN LA TROBADA, LA PRESENCIA I LA PARTICIPACIÓ DE LA DIVERSITAT DE DONES.

DES DE LA REGIDORIA DE DONES CONTINUAREM POTENCIANT ESPAIS I IMPULSANT NOVES FORMES I PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ DE LA MÀ DE LES DONES DE BARCELONA. PERQUÈ LES DONES HEM DE FER CIUTAT, HEM DE DIR QUINA CIUTAT VOLEM PERVIURE, I HEM DE CONTINUAR SENT PROMOTORES DE CIUTADANIA. CONTINUAREM AVANÇANT CAP A UN NOU CONCEPTE DE CIUTADANIA QUE PERMETI ARTICULAR LES DIFERENTS IDENTITATS I INTEGRAR LES DIVERSES FORMES DE PARTICIPACIÓ –ENTRE LES QUALS HI HA LA PARTICIPACIÓ INDIVIDUAL–, TOTES ELLES NECESSÀRIES PER A LA CREACIÓ DE TEIXIT SOCIAL I EL DESENVOLUPAMENT DELS VALORS DEMOCRÀTICS. PERQUÈ CREIEM QUE PARTICIPAR SUPOSA UN PLUS DE VOLUNTAT, D'INTERVENCIÓ, UN SENTIT DE PERTINENÇA A UN COL·LECTIU, A UN GRUP, A UNA CIUTAT, A UN PAÍS, UN PROJECTE PROPI AMB UNA FINALITAT PRÒPIA. CAL CAMINAR VERS LA CONCERTACIÓ I LA CORESPONSABILITAT; PER AIXÒ CONTINUAREM POTENCIANT LA CAPACITAT DE LES ASSOCIACIONS DE DONES, AFAVORIREM LA INTERACCIÓ, LA COORDINACIÓ, LA CONSTRUCCIÓ DE XARXES I LA MILLORA DE LA TRAMA ASSOCIATIVA FEMENINA.

ELSA BLASCO
REGIDORA DE DONES I JOVENTUT

INTRODUCCIÓ

TENIU A LES VOSTRES MANS EL DOCUMENT *560 PROPOSTES DE DONES PER TRANSFORMAR BARCELONA* DEL II CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA. UN DOCUMENT DEL CONSELL DE LES DONES DE BARCELONA, MÀXIM ÒRGAN DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL DEL MOVIMENT DE DONES DE LA CIUTAT, EL 13 DE GENER DE 2010, I QUE RECULL TOTES LES PROPOSTES SORGIDES DURANT EL PROCÉS PARTICIPATIU DEL II CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA DE L'ABRIL A L'OCTUBRE DE 2009.

EN L'ELABORACIÓ D'AQUEST DOCUMENT HI HAN PARTICIPAT MÉS DE TRES MIL BARCELONINES I S'HAN RECOLLIT MÉS DE MIL PROPOSTES. AQUESTES PROPOSTES S'HAN AGRUPAT I SINTETITZAT, I HAN DONAT COM A RESULTAT UN DOCUMENT DE CINC-CENTES SEIXANTA PROPOSTES EMMARCADES DINS DELS QUATRE EIXOS TEMÀTICS: CIUTADANIA, CULTURA, TEMPS I TREBALLS, I ESPAI PÚBLIC I VIDA QUOTIDIANA. CINC-CENTES SEIXANTA PROPOSTES DIVERSES I PLURALS COM DIVERSES I PLURALS SÓN LES DONES, QUE RECULLEN TOTA LA RIQUESA I SABERS DE LES DONES DES DE LA SEVA DIVERSITAT.

AQUEST DOCUMENT SERVIRÀ COM A BASE PER A L'ELABORACIÓ DEL NOU PLA MUNICIPAL PER A LES DONES 2011-2014, UN COP S'HAGI DESTRIAT TÈCNICAMENT QUINES PROPOSTES SÓN DE COMPETÈNCIA MUNICIPAL I QUINES SÓN COMPETÈNCIA D'ALTRES ADMINISTRACIONS.

PRESENTACIÓ DE L'EIX DE LA CIUTADANIA

SI BÉ AL LLARG DELS SEGLES XIX I XX HA TINGUT LLOC, A LES SOCIETATS OCCIDENTALS, UN RECONeixEMENT PROGRESSIU DE LA IGUALTAT LEGAL ENTRE HOMES I DONES, CONSTATEM QUE TOT I QUE AQUESTES REGULACIONS EREN IMPRESCINDIBLES PER AVANÇAR EN LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS, NO IMPLICAVEN PER A LES DONES GAUDIR DE LA CONSIDERACIÓ DE CIUTADANES. EL GRAN REpte DE LES DONES D'AVUI ÉS GAUDIR DE L'ESTATUS DE CIUTADANES A PARTIR DE LA PRÒPIA CONDICIÓ FEMENINA. JA NO ES TRACTA ÚNICAMENT D'ACONSEGUIR LA IGUALTAT, SINÓ EL RECONeixEMENT DE LA DIFERÈNCIA, SENSE QUE AQUESTA COMPORTI DESIGUALTAT. L'OBJECTIU NO ÉS ALTRE QUE AVANÇAR VERS UN NOU CONCEPTE DE CIUTADANIA QUE PERMETI ARTICULAR LA COMPLEXITAT DE LES DIFERENTS IDENTITATS I INTEGRAR LES DIVERSES FORMES DE PARTICIPACIÓ, TOTES ELLES NECESSÀRIES PER A LA CREACIÓ DEL TEIXIT SOCIAL I EL DESENVOLUPAMENT D'UNS VALORS DEMOCRÀTICS. LA CIUTADANIA S'HA DE PRENDRE EN CONSIDERACIÓ EN EL CONTEXT CONCRET DEL SISTEMA, D'UN ENTORN, D'UNA CIUTAT. ÉS A PARTIR D'AQUÍ QUE HEM DE PARLAR DE LES CONDICIONS QUE AFAVOREIXEN O NO LA CIUTADANIA DE LES DONES.

DE LA PONÈNCIA D'ENCARNA BODELÓN

Feminització de la societat, feminització de la política:

1. Impulsar un nou marc de relació entre dones i homes més igualitari, basat en el respecte i l'equitat, i avançar en l'eliminació del sexisme i l'androcèntrisme de les estructures socials, culturals, econòmiques i polítiques.
2. Promoure la igualtat respectant la diferència. Entenent la igualtat com aquell principi que dóna el mateix valor a totes les persones i reconeix la diferència de ser dona i home en la societat, que valora les diferents aspiracions i necessitats de dones i homes i que crea les condicions perquè totes les persones puguin desenvolupar lliurement les seves capacitats personals i prendre decisions sense les limitacions imposades pels rols tradicionals en funció del sexe, a fi i efecte d'aconseguir una societat sense subordinacions, inclusiva i integradora.
3. Fomentar nous models de feminitat i masculinitat a través de la implementació de polítiques actives de sensibilització adreçades als homes amb relació a la seva conscienciació i capacitació vers una societat més igualitària entre homes i dones.
4. Vetllar perquè aquests nous models de feminitat i masculinitat respectin la diversitat sexual i que siguin especialment inclusiu amb les dones lesbianes.
5. Redefinir el contingut dels drets i les polítiques públiques per incloure les dones i les seves necessitats.
6. Incorporar en l'agenda política i en els plantejaments de les polítiques públiques el concepte de «ciudadania». És a dir, avançar en la construcció d'un concepte de ciutadania que, més enllà de la superació del model dual, expressi la diversitat humana i la seva vinculació a un territori.
7. Promoure l'apoderament de les dones i que aquest sigui definit per elles mateixes.
8. Més visibilitat i reconeixement per a les dones que es dediquen a la política i en els diversos àmbits de la societat.
9. Promoure actituds i estils de fer política més propers.
10. Promoure la feminització de la política (tant en òrgans polítics com tècnics), a través de la representació equilibrada de dones i homes.
11. Arribar a un pacte de gènere, un pacte entre dones polítiques, on totes assumeixin que tenen interessos i necessitats comunes i que han de treballar plegades pels drets de les dones.
12. Impulsar un nou sistema electoral que permeti escollir directament els i les representants polítics.
13. Fomentar la participació i la implicació dels homes en el camí per a la igualtat.
14. Fomentar la participació de les dones als càrrecs directius i de responsabilitat.
15. Establir quotes d'acció positiva per fomentar la paritat a totes les entitats públiques o privades
16. Revisar i racionalitzar els pressupostos públics i destinar les despeses supèrflues o innecessàries a programes socials.
17. Posar atenció als avenços per la igualtat de gènere per tal de no perdre els drets adquirits.
18. La ciutat de Barcelona ha de contribuir a la globalització del feminisme.

Foment de la participació, l'associacionisme i la dinamització del teixit associatiu femení:

19. Promoure l'associacionisme portant a terme accions concretes adreçades a dinamitzar el teixit associatiu femení. Incrementar els recursos per a les entitats de dones i facilitar espais municipals gratuïts de reunió per a les associacions de dones.
20. Fomentar el treball en xarxa al món associatiu.
21. Potenciar la participació de les dones en les juntes de les associacions/entitats i afavorir-ne la renovació.

22. Reconèixer tots aquells espais on les dones destaquen fent polítiques de participació ciutadana: associacions de veïns i veïnes, les AMPA, etc i activar les vocalies de dones a les associacions de veïns i veïnes, com a espai de participació.
23. Crear “cases de mares” o espais per a l’intercanvi i socialització entre mares per tal d’evitar el pes de l’aïllament en la maternitat.
24. Fomentar la participació i l’associacionisme de les dones nouvingudes.
25. Fomentar la participació dels col·lectius de persones excloses o en risc d’exclusió social.
26. Promoure la participació de les persones transgènere i transsexuals.
27. Fer visibles les bones pràctiques de les associacions que treballen amb totes les diversitats socials.
28. Difondre la informació sorgida i creada pels grups i les associacions de dones.
29. Fer visible i fomentar la participació de dones joves en processos polítics i en altres espais per tal d’impulsar un relleu generacional.
30. Incentivar la participació de les dones joves en la pròxima edició del Congrés de les Dones de Barcelona.
31. Incentivar, entre les associacions, una mirada autocrítica per tal de crear una participació de futur que respongui a les necessitats reals de la societat.
32. Demanar un canvi en l’organització de les associacions amb horaris adaptats a les dones per tal que puguem accedir a càrrecs presidencials.
33. Consolidar la Mostra d’Entitats de Dones (bianual) per donar a conèixer a la ciutadania quina és la realitat associativa, i per crear un marc de trobada i intercanvi ludicoformatiu.
34. Fer un reconeixement des de l’Ajuntament de Barcelona del treball realitzat per les dones dins de les entitats.
35. Fomentar l’obertura de les associacions de dones a la participació dels homes que vulguin involucrar-se en temes d’igualtat en certes activitats.
36. Facilitar un espai infantil a les associacions.
37. Facilitar que en tots els processos participatius hi hagi servei de ludoteca perquè les mares puguin participar.
38. Fomentar les activitats intergeneracionals en els equipaments públics.
39. Augmentar i millorar la difusió que es porta a terme de les associacions i les seves activitats i dels processos de participació en espais diferents a aquells en què s’acostuma a fer (mercats, biblioteques, etc.).
40. Fomentar relacions de respecte en el món associatiu i en el món polític.
41. Des de l’Observatori de la Dona, promoure l’intercanvi i la sororitat amb altres ciutats del món on també es promou la participació de les dones a tots els nivells.

Impulsar la participació de les dones a tots els òrgans de participació municipal:

42. Desenvolupar un Pla estratègic per fomentar la participació activa de les dones en la vida política i social de la ciutat de manera que intervinguin en tots aquells processos de debat, reflexió i decisió que afecten el futur de la ciutat.
43. Revisar i avaluar els actuals mecanismes de participació de les dones per tal de millorar-ne la seva eficiència, així com introduir mètodes de consulta puntuals.
44. Promoure la creació de xarxes i incorporar en l’agenda política les aportacions dels col·lectius de dones.
45. Enfortir i difondre el Consell de les Dones de Barcelona i els consells de dones de districte.

46. Que el Consell de les Dones de Barcelona estigui representat a la resta de consells municipals.
47. Canviar el reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona per tal que les propostes promogudes pels consells municipals siguin vinculants.
48. Informar dels resultats i les propostes que sorgeixen dels processos participatius per sensibilitzar la ciutadania, en especial les dones, sobre la importància de participar i com això transforma la realitat.
49. Proposar nous formats participatius. Adaptar la temàtica i el procediment de participació a les demandes i necessitats de les dones.
50. Promoure la interlocució de l'administració, en especial de les persones amb càrrecs polítics, amb el col·lectiu de dones treballadores del sexe i que aquesta interlocució no sigui puntual sinó permanent.
51. Avaluar i repensar els espais de participació de les dones a la ciutat (consells de dones dels districtes i de ciutat, així com altres espais de participació formals de l'Ajuntament) utilitzant mètodes de consulta puntuals per a interessos concrets adaptats als temps personals i professionals.
52. Utilització de les TIC com a eines de participació i consulta ciutadana per activar l'expressió de l'opinió de les dones i els grups sobre l'agenda política del bon govern de la ciutat.
53. Cercar i conèixer altres experiències i iniciatives participatives que han tingut èxit entre les dones.
55. Reivindicar que es facin efectives la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes i la Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores.
56. Vetllar perquè en els operatius policials de tràfic i/o trata es defensin els drets de les dones, en tant que víctimes, i no com a dones immigrants en situació administrativa irregular.
57. Potenciar i millorar, a través dels diferents àmbits educatius (formal, informal i no formal), la coeducació per construir una nova organització de la vida quotidiana.
58. El model coeducatiu ha de ser respectuós i posar èmfasi en el valor la diversitat sexual per tal d'evitar la discriminació per raó d'orientació sexual.
59. Establir quotes per sexes de presència de professorat als centres educatius a l'ensenyament obligatori dels centres públics i privats
60. Fomentar l'ús del llenguatge no sexista i incliusiu a les escoles, a les institucions així com en la pràctica quotidiana i potenciar l'ús de formes femenines als textos.
61. Fer visible el paper que han tingut les dones al llarg de la història.
62. Potenciar la formació en perspectiva de gènere dels i les docents universitaris, atès que amb la implantació del Pla Bolonya encara no s'està duent a terme.
63. No segregar l'alumnat de les escoles per sexes.
64. Promoure accions divulgatives amb perspectiva de gènere al voltant dels drets humans dirigides a la població general i a la infància en particular, a partir de projectes educatius a les escoles i als barris.

Reivindicar la millora i l'acompliment de drets:

54. Impulsar i potenciar la Llei orgànica 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència i a les famílies d'Espanya. I revisar els criteris actuals de valoració per determinar el grau de dependència.

Fer visible, reconèixer i valorar la cura i el treball domèstic i familiar:

65. Reconeixement polític i legal de les tasques domèstiques i de cura per tal de facilitar una compensació econòmica a totes les dones que no han treballat de manera remunerada.
66. Incloure en els estudis econòmics el valor del treball de cura i domèstic, i fer visible el seu impacte en l'economia.
67. Identificar i fer visible els costos o les conseqüències socioemocionals que ha suposat per a les dones encarregar-se de les tasques domèstiques i de cura i el no-reconeixement d'aquestes.
68. Incrementar els serveis de proximitat (escoles bressol públiques, centres cívics, etc.), així com les prestacions per a l'atenció a la infància i a les persones amb dificultats d'autonomia per garantir una oferta suficient, assequible i de qualitat de serveis de suport a les persones dependents que viuen amb les seves famílies. En aquest marc, cal fomentar la figura de l'assistent/a personal en la cura de les persones dependents per tal de potenciar la seva autonomia.
69. Col·laborar amb agents privats que compten amb la infraestructura i l'assentament en un territori per oferir un servei, ja sigui d'atenció a les persones o d'escoles bressol, per satisfer la demanda que existeix d'aquests serveis a preu públic.
70. Legislar per tal que els homes s'impliquin en la cura dels fills i les filles sense que això vagi en detriment dels drets de les dones.
71. Impulsar l'equilibri en el valor i la distribució dels temps dedicats als treballs de mercat i al treball familiar i domèstic, tenint en compte el temps personal.
72. Promoure mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral per afavorir que les dones puguin accedir en igualtat de condicions al món laboral.
73. Revaloritzar les tasques domèstiques i de cura i promoure'n la coresponsabilitat des de les escoles, la família i els mitjans de comunicació.

Polítiques públiques inclusives:

74. Garantir els drets de totes les dones sense exclusions, de manera que s'atengui la seva diversitat i la seva singularitat, que es facin visibles, s'esmentin i es reconeguin les diferències i les particularitats territorials, culturals, ètniques, religioses, personals, d'edat, estat de salut, socioeconòmiques i d'orientació i identitat sexuals.
75. Promoure polítiques d'inclusió específiques per a dones de la tercera edat i promoure tallers de gènere específics per aquest col·lectiu.
76. Crear aliances entre el moviment feminista i les dones amb diversitat funcional
77. Reivindicar la millora de l'actual Llei d'Estrangeria i proposar el dret a vot de les persones migrades.
78. Promoure polítiques d'acció positiva per a dones migrades.
79. Fer visible el paper de les dones immigrades com agents de transformació social
80. Especial atenció dels serveis públics envers les famílies monoparentals, constituïdes majoritàriament per dones, que assumeixen la totalitat de la gestió econòmica, material i emocional. Analitzar les implicacions de la monoparentalitat en la salut, la situació econòmica etc. Afegir el concepte de "monoparentalitat"
81. Incrementar les aportacions econòmiques en les polítiques d'inserció laboral, així com els recursos a les famílies en situació de vulnerabilitat per les tasques de cura.
82. Promoure des de les institucions espais de trobada, debat i participació entre els col·lectius de dones en situació d'exclusió social sense intermediaris.
83. Fomentar la presència d'espais de trobada entre dones lesbianes.
84. Reconeixement legal de les mares no-biològiques lesbianes en igualtat amb la paternitat no-biològica

85. Fomentar la participació de les dones en situació de dependència, obrint espais de debat amb les dones cuidadores per tal de decidir conjuntament millores en el sector dels serveis d'atenció a persones dependents.
86. Promoure un llenguatge inclusiu en tots els àmbits, modificant el terme “discapacitat” per “diversitat funcional”
87. Garantir els drets i la no discriminació de les dones preses i ex-preses com a col·lectiu amb especial vulnerabilitat. Facilitar eines per a l'orientació personal i professional.
88. Fomentar mesures d'acció positiva pel col·lectiu de dones preses i ex-preses i crear un espai de diàleg entre aquestes i la resta del moviment associatiu de dones i el feminisme.
89. Adaptar els serveis, atenció i recursos de les presons a les necessitats de les dones: que les dones puguin escollir la formació professional, facilitar l'accés a les activitats esportives en igualtat de condicions que els homes, reforçar l'atenció mèdica i psicològica, així com l'educació sexual i reproductiva; fer tallers d'autoestima i adaptar els horaris de les trucades telefòniques als horaris dels fill/es, sobretot per a dones que han de trucar al seu país d'origen.
90. Impulsar un debat sobre la prostitució amb el Consell de les Dones de Barcelona.
91. Establir un protocol d'accés als serveis públics per a les dones que exerceixen la prostitució.
92. Tenir en compte, en totes les accions en les quals es treballi amb la diversitat, la inclusió de les dones que exerceixen la prostitució, amb el reconeixement dels seus drets de ciutadania, com a col·lectiu especialment vulnerable a causa de la forta penalització moral associada a aquest col·lectiu, cosa que n'agreuja la situació.
93. Incloure les dones que exerceixen la prostitució i es troben en situació de greu vulnerabilitat social en el disseny de les polítiques socials i de gènere.
94. Que el Pla per l'Abordatge Integral del Treball Sexual deixi d'estar vinculat a l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona.
95. Continuar dotant de recursos humans i materials el Pla per l'Abordatge Integral del Treball Sexual, fomentar espais de trobada i debat entre les dones que exerceixen la prostitució i la resta de les dones de la ciutat.
96. Reconeixement dels drets de ciutadania per a les dones que exerceixen la prostitució.
97. Reconeixement pel Congrés dels Diputats dels drets de les dones que exerceixen la prostitució.
98. Lluitar contra prejudicis i discriminacions, superant els estereotips i l'estigmatització socials que afecten la prostitució i facilitar habilitats i criteris metodològics i de intervenció a professionals socials, sanitaris i jurídics i als cossos de seguretat.
99. Regular els espais on s'exerceix la prostitució, d'acord amb les associacions de treballadores del sexe.
100. Crear un centre de reinserció per a les dones que exerceixen la prostitució.
101. Que les administracions públiques lluitin contra el tràfic de dones.
102. Millorar l'atenció a les dones refugiades, intercedint pel reconeixement d'aquest estatus per a totes les dones víctimes de violència masclista al seu país, és a dir, el procediment de sol·licitud d'asil ha d'integrar la perspectiva de gènere per assegurar una adequada protecció internacional de les dones i garantir l'accés a la informació sobre el dret d'asil, tenint en compte que les dones troben més dificultats per accedir-hi, especialment les dones víctimes de tràfic amb fins de prostitució i explotació sexual. Cal fer un esforç per assegurar que aquestes dones coneguin la possibilitat d'acollir-se a la protecció del dret d'asil i les condicions per sol·licitar-la.

- 103. Millorar la redacció de l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona en relació amb les dones sense sostre ja que només serveix per estigmatitzar i marginar més les dones, sense ajudar a detectar seriosament totes les pràctiques abusives.
- 104. Escolarització dels 0 als 3 anys obligatòria.
- 105. Que l'Ajuntament pressioni les administracions competents perquè les dones migrades puguin reagrupar els seus familiars.
- 106. Incorporar la visió intercultural a totes les polítiques públiques interlocutant amb els col·lectius de dones migrades.
- 107. Promoure les relacions de bon veïnatge a través d'iniciatives com els bancs dels temps, però també amb projectes adreçats a professionals de l'administració de finques, presidents/es de comunitats de veïns i veïnes, etc.
- 108. Establir mecanismes de mediació entre els veïns i veïnes treballadores sexuals.
- 109. Crear la figura tècnica de promoció de la ciutadania: una nova figura professional de prevenció de conflictes de convivència, en especial amb els veïns i veïnes.
- 112. Que les dones que actuen en els mitjans de comunicació ajudin a transmetre la importància de fer una bona gestió política.
- 113. Proposar que els mitjans de comunicació (ràdio, TV...) posin en valor l'àmbit domèstic i de cura i una nova organització de la vida quotidiana. Revisar els continguts de la publicitat per detectar aquells que siguin masculistes.
- 114. Promoure l'eliminació dels anuncis de cites als diaris.

L'Ajuntament de Barcelona a favor de les dones:

- 115. Augmentar la partida pressupostària (capítol 4) destinada a les subvencions a les entitats del moviment de dones.
- 116. Augment del pressupost de la Direcció de Dones, sobretot pel que fa a les línies estratègiques de promoció de les dones.
- 117. Augmentar l'equip tècnic de la Direcció de Dones, d'acord amb el nombre de serveis i programes adscrits.
- 118. Millorar la coordinació entre els diversos organismes de dones i dotar de recursos econòmics i tècnics suficients al Consell de les Dones.
- 119. Publicar, tot actualitzant-la, la guia de recursos amb tots els serveis que des de totes les àrees de l'Ajuntament i/o altres organitzacions s'adrecen a les dones. Publicar tríptics informatius i divulgatius de cada un dels serveis que s'ofereixen des de la regidoria de dones.
- 120. Creació i aplicació d'un nou programa informàtic que faciliti el treball coordinat i en xarxa entre els diferents serveis.
- 121. Incorporar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de la gestió municipal, incorporant les dones en els processos de planificació.

Treballar per uns mitjans de comunicació no sexistes:

- 110. Promoure la igualtat en els mitjans de comunicació. Establir mecanismes d'acció positiva per tal de promoure l'autoria femenina, no fer ús sexista dels llenguatges, comptar amb una representació equitativa de dones i homes i avaluar els continguts de les seves programacions amb perspectiva de gènere. Promoure des dels mitjans de comunicació una imatge positiva de les dones, en especial de les dones amb diversitat funcional, les dones grans etc. i visibilitzar les dones amb representativitat política.
- 111. Visibilitzar la diversitat sexual i els models diversos de família als mitjans de comunicació, en particular l'homosexualitat femenina.

122. Elaborar un Pla transversal de gènere per fomentar l'equitat en l'equip municipal. I que aquest inclogui la realització de formacions específiques en gènere per als regidors i les regidores i per als diferents professionals de l'Ajuntament.
123. Revisar els pressupostos municipals en perspectiva de gènere per aconseguir que l'impacte de la despesa pública sigui equitatiu.
124. Vetllar per la posada en marxa del Pla d'Igualtat de l'Ajuntament de Barcelona per tal de donar compliment a la Llei orgànica per a la igualtat efectiva entre dones i homes.
125. Treballar per aconseguir que en totes les recerques i informes que es promoguin des de l'Ajuntament les dades es recullin desagregades per sexes. I que s'incorporin indicadors qualitius.
126. Reimpulsar l'Observatori de les Dones dins de l'Observatori Barcelona.
127. Continuar com a membres actives de l'Observatori de les Dones en els mitjans de comunicació.
128. Convocar una beca bianual d'investigació en temes de gènere d'acord amb grups de recerca de gènere de les diferents universitats de Barcelona per tal de promoure la investigació amb perspectiva de gènere.
129. Garantir que tots els mitjans de difusió de l'Ajuntament mostrin la diversitat de les ciutadanes de Barcelona, reconeixin les aportacions d'aquestes i transmetin un missatge per fomentar la igualtat d'oportunitats.
130. Establir mecanismes amb els diferents organismes i institucions que gestionen la informació a la ciutat, per tal de crear nous sistemes de transmissió de la informació més igualitaris.
131. Compliment de la normativa pel que fa a l'ús del llenguatge i la comunicació no sexistes.
132. Fomentar la presència de la visió i els sabers de les dones en la seva diversitat, tot promovent-ne una imatge digna als diferents mitjans de comunicació locals públics (espais a la ràdio i espais la TV, en especial a BTv).
133. Continuar publicant la revista Mòn Dones Bcn.
134. Difondre tots els serveis municipals i d'altres administracions amb presència a Barcelona, en un format que arribi a totes les dones de la ciutat.
135. Que en el marc de la Secretaria per la Unió de l'Euro-Mediterrània es creï una àrea de les dones amb una dotació de personal i recursos materials específica, des de la qual es dissenyi una programació estable en matèria de dones i es faci seguiment de la resta d'accions que es desenvolupin des de la Secretaria per tal que s'acompleixi la perspectiva de gènere.
136. Que els telèfons d'atenció a la ciutadania siguin gratuïts.
137. Que en la licitació de tots els concursos municipals hi hagi clàusules socials per afavorir la incorporació de les dones en el mercat laboral. I que es vetlli perquè les empreses adjudicatàries tinguin Plans d'Igualtat d'Oportunitats aprovats.
138. Que tots els jurats de premis promoguts per l'Ajuntament siguin paritaris.
139. Que des de l'Ajuntament s'aprovi una declaració institucional perquè es pugui delegar el vot quan un/a regidor/a té baixa per maternitat o paternitat.
140. Que des de l'Oficina per la No-discriminació (OND) es promogui una campanya sobre els drets de les dones.
141. Que des dels PIAD i les OND es puguin vehicular denúncies sobre discriminacions de gènere i que aquestes es tramitin des de l'OND.
142. Que es promogui la figura de la Síndica de les Dones de Barcelona (defensora de la igualtat entre homes i dones, que vetllarà perquè no es produeixin discriminacions per raó de sexe).

143. Necessitat d'introduir un canvi de model en el funcionament dels òrgans polítics, especialment en la dinàmica partidista entre govern i oposició. Caldria passar d'un model bàsicament masculí, de lluita de poders, protagonismes, joc de desacreditacions..., a un model més constructiu, de complementarietat, aliances i complicitats, per a un resultat compartit i vàlid (model cooperativista) inclouent valors de lideratge afectiu.
144. Oferir una atenció més personalitzada per atendre la diversitat de dones.
145. Potenciar que en els mitjans de comunicació municipals es mostri la diversitat de les dones que viuen a Barcelona.
146. Que a la Revista Barcelona Informació hi hagi un espai específic per als temes de dones, des del qual es doni visibilitat als consells de dones.
147. Augmentar els recursos econòmics per al conjunt de polítiques de benestar: serveis socials municipals (ex. SAD), educació i sanitat.
148. Agilitzar els tràmits de les diferents gestions administratives per evitar una excessiva burocratització.
149. Formar els i les treballadores municipals sobre la diversitat cultural de les dones de Barcelona, per tal d'oferir una millor informació i atenció.
150. Que l'administració faci un anàlisi de les necessitats del col·lectiu de treballadores del sexe tenint en compte la seva opinió.
151. Que l'administració escolti la valoració que les usuàries fan dels serveis i projectes que subvenciona, no només a través de la memòria de l'entitat sinó a través de mecanismes d'avaluació d'impacte real
- Prevençió i sensibilització per eradicar la violència masclista:**
152. Promoure l'apoderament de les dones
153. Portar a terme accions de sensibilització sobre la necessitat de denunciar els casos de violència masclista.
154. Visibilitzar i defensar que els drets de les dones són drets humans i que la violència masclista és una vulneració dels drets de ciutadania
155. Desenvolupar conjuntament amb tots els àmbits educatius estratègies per a la prevenció, la detecció i la sensibilització de la violència contra les dones, incidint especialment en el col·lectiu de la petita infància i la gent jove.
156. Continuar treballant amb el conjunt de la ciutadania la sensibilització i la prevenció de la violència masclista, promovent valors com el respecte, l'educació, el diàleg o l'estima per superar dependències emocionals.
157. Incorporar en l'abordatge de la violència masclista l'actuació contra el tràfic i l'explotació sexual de dones i nenes
158. Incorporar en el concepte de violència masclista els fills i filles de les dones que viuen situacions de violència així com la violència que exerceixen els fills/es cap a les mares
159. Incorporar en el concepte de violència masclista, els homes que no compleixin les seves responsabilitats econòmiques en situacions de separació.
160. Obligatorietat al professorat de fer formació en gènere.
161. Revisar des d'una perspectiva de gènere els continguts dels jocs, dels contes infantils i dels llibres de text.
162. Crear el llibre «Feminisme per a principiants», adaptat a nens i nenes.
163. Fer visibles totes les formes de violència com la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats, el tràfic i explotació sexual de nenes i dones com a manifestacions de violència patriarcal.
164. Fer visibles les violències més subtils (microviolències) com és el cas de la violència psíquica.

- 165. Analitzar les situacions d'autoviolència de les dones com a resposta davant del model social dominant
- 166. Incidir contra totes les formes de violència, també la jurídica, quan s'apliquen normatives amb abús i vulneren drets de les persones més febles.
- 167. Fer una base de dades on es cataloguin com a sexistes les expressions culturals que ho són i denunciar-les públicament.
- 168. Identificar i eradicar la violència masclista en les seves diferents manifestacions.
- 169. Donar continuïtat i potenciar les experiències de formació i sensibilització als cossos policials.
- 176. Facilitar la inserció laboral i social de les dones que han patit maltractaments i adaptar els actuals recursos de recuperació contemplant els pisos pont i altres recursos residencials adaptats a les diversitats de perfils.
- 177. Promoure un model d'abordatge de la violència masclista de proximitat.
- 178. Assegurar que tots els serveis de la ciutat, fonamentalment escoles, centres de salut, serveis socials i guàrdia urbana, compleixin els requisits que exigeix la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. I exigir que la Generalitat de Catalunya tingui els recursos per desplegar-la.

Atenció integral:

- 170. Visibilitzar les dones que han viscut violència masclista i donar-les eines d'autoprotecció i d'apoderament necessàries per tal d'esdevenir agents actives a l'hora de lluitar contra la seva situació.
- 171. Ampliar els serveis municipals de detecció, atenció i recuperació per a les dones que han estat maltractades i posar especial atenció als col·lectius més vulnerables (dones migrades, dones amb diversitat funcional, dones que exerceixen prostitució...)
- 172. Augmentar el coneixement que la ciutadania té de la xarxa de recursos al servei de les dones que es troben en situació de violència i fomentar la coordinació interinstitucional, interdisciplinària i l'abordatge integral per evitar la victimització secundària.
- 173. Crear centres de dones 24 hores on puguin rebre una atenció integral gratuïta, amb assistència jurídica, social, psicològica, sanitària.
- 174. Crear més places a pisos pont, cases d'acollida, pisos tutelats per víctimes de violència masclista.
- 175. Promoure plans de seguretat personalitzats (teleassistència i braçalets) per a les víctimes de violència masclista.
- 179. Afavorir un sistema conciliador de gestió del conflicte i allunyar-nos d'un sistema sancionador.
- 180. Sensibilitzar l'àmbit judicial en temes de gènere i crear una figura que analitzi des d'una perspectiva de gènere les sentències dictaminades.
- 181. Continuar impulsant serveis d'atenció als homes que maltracten.
- 182. Promoure que qui hagi de sortir de casa en cas de violència masclista sigui l'home i no la dona.
- 183. Endurir les penes dels agressors des de la primera denúncia i vetllar per tal que es compleixin.
- 184. Vetllar pel desplegament de les mesures d'àmbit local previstes a la Llei dels drets de les dones per l'eradicació de la violència masclista.
- 185. Treballar per a l'eradicació de l'assetjament sexual i per raó de sexe, en l'àmbit municipal i de les empreses contractades per l'Ajuntament.
- 186. Ajudar, des de l'Administració pública, les dones que es volen separar.
- 187. Que l'Ajuntament es personi com a acusació particular davant tots els casos de dones mortes per violència masclista, ja que molts casos queden sense resoldre.

Treballar la prevenció de la violència masclista des de la coresponsabilitat amb el teixit associatiu de la ciutat:

188. Fer un seguiment de l'Acord ciutadà contra la violència masclista i ampliar la sensibilització a altres sectors associatius, no només entre les dones.

Treballar la prevenció de la violència masclista amb els homes:

189. Implicar els homes en el procés de prevenció i de revisió d'estereotips i models de gènere. Donar suport a les associacions "d'homes feministes".

190. Realitzar accions de prevenció amb grups d'homes que exerceixen la violència masclista.

Prevenció i sensibilització des dels mitjans de comunicació:

191. Instar els ens competents perquè els mitjans de comunicació explotin àmpliament la seva capacitat per incidir en la prevenció de la violència contra les dones revisant el llenguatge i els continguts violents i estereotipats que difonen i realitzant programes educatius de prevenció.

192. Fer complir, a les TV, el respecte a l'horari infantil.

193. Formació en gènere als/a les professionals relacionats amb els mitjans de comunicació.

194. Convocar concursos públics per tal de fer campanyes publicitàries contra la violència masclista.

Sensibilització i prevenció en matèria de salut:

195. Promoure accions de sensibilització i prevenció sobre la salut de les dones, amb una especial atenció als programes preventius de càncer de mama, osteoporosi, etc., tot impulsant mesures per a la prevenció i el tractament de malalties que afecten especialment les dones o que hi tenen un impacte diferencial, així com mesures que garanteixin una detecció precoç de les situacions de violència masclista com a fenomen que afecta en gran mesura la salut de les dones.

196. Promoure models de vida saludables i de coneixement del propi cos, en particular sobre el funcionament del sol pèlvic, incontinència urinària, dolor en les relacions sexuals, prolapses etc. Fomentar l'apoderament de les dones. Promoure un concepte de salut que tingui en compte el benestar físic, psíquic i emocional.

197. Fomentar la salut integral i l'apoderament de les persones cuidadores.

198. Promoure una bona informació sobre l'alimentació saludable a través de l'escola, el CAP i els mercats de Barcelona.

199. Incloure el principi d'igualtat entre dones i homes i les diferències de sexe i gènere en totes les actuacions assistencials, diagnòstics i tractaments, així com en els plans d'acció comunitària, de recerca i plans de docència en l'àmbit de la salut.

200. Organitzar un Congrés sobre salut i dones.

201. Reflexionar sobre les imatges corporals que transmeten els mitjans de comunicació i la influència negativa que exerceixen: l'obsessió per les dietes, moltes d'elles gens sanes, el compulsiu consum cosmètic, la dependència de la cirurgia i l'arbitrarietat de la moda, que no s'adapta al cos real de les consumidores.

202. Promoure des dels mitjans de comunicació una imatge positiva i inclusiva de la dona amb discapacitats.

203. Potenciar i assignar recursos municipals a les associacions de dones que treballen per la prevenció de la mutilació sexual, així com als diferents professionals implicats.

204. Sensibilització per al reconeixement dels drets sexuals i reproductius de les dones amb discapacitats.

205. Garantir els drets sexuals i reproductius del col·lectiu de dones lesbianes

206. Incrementar els centres de salut sexual i reproductiva

207. Fomentar que en els estudis de ciències de la salut s'inclouï de forma transversal la salut de les dones.
208. Que l'administració incorpori-hi en les seves polítiques públiques un concepte ampli de salut (més enllà d'absència de malaltia), seguint la definició de l'OMS.

Atenció a la salut

209. Garantir una assistència sanitària de qualitat, sense estereotips i que prengui en consideració la salut de les persones durant tot el cicle vital i tingui en compte les diferències de gènere.
210. Donar facilitats a les dones embarassades.
211. Revisar, per tal de disminuir, l'excessiva medicalització i oferir altres tipus de cura, en particular entre les persones amb diversitat funcional.
212. Fomentar el reconeixement i l'acceptació social de la fibromiàlgia o de malalties semblants i del col·lectiu de persones que pateixen malalties poc conegudes.
213. Augmentar el nombre de minuts dedicats a l'atenció primària per pacient i reduir el temps a les llistes d'espera.
214. Crear un servei específic per a les malalties vinculades a les dones.
215. Potenciar les polítiques d'educació i atenció afectiva i sexual, la informació i l'accessibilitat als mètodes anticonceptius i elaborar programes d'educació en salut sexual amb atenció especial a joves i els grups més vulnerables, per tal d'evitar embarassos no desitjats i malalties de transmissió sexual.
216. Que les mútues permetin a la dona inscriure's per tenir un/a fill/a sense que sigui necessari inscriure el pare de la criatura.
217. Facilitar l'accés de les tècniques de reproducció assistida a totes les dones
218. Garantir que les dones puguin rebre la prestació de la interrupció de la gestació, en els supòsits legals, dins del sistema públic de la salut.
219. Recuperar els centres de planificació familiar i ubicar-los fora dels Centres d'Atenció Primària per afavorir-ne l'ús per part de les dones joves i en situació de vulnerabilitat, que sovint tenen dificultats per accedir a aquests centres.
220. Promoure l'existència de mediadors i mediadores culturals en els CAP i que les dones tinguin com a referent en el servei de mediació una altra dona.
221. Millora de la Xarxa de Salut Mental, que ha de prendre en consideració la perspectiva de gènere en la formació i l'atenció especialment dels col·lectius en major risc.
222. Promoure les teràpies naturals (alternatives) mitjançant l'existència de serveis d'aquesta medicina assumits per la seguretat social.
223. Que des de l'Ajuntament s'insti les institucions competents a la reducció de l'IVA en els productes d'higiene personal (compreses i tamps).
224. Fer difusió del Pla de Naixement i dels centres hospitalaris que el segueixen. Revisió de protocols i actituds en l'atenció a l'embaràs, el part i la lactància per avançar en la desmedicalització de processos naturals de les dones.
225. Elaborar dades de morbiditat materna en l'embaràs i el part per tal de valorar millor les conseqüències i millorar les pràctiques.
226. Incidir i potenciar la coresponsabilitat de les tasques de la llar i de la cura de persones dependents per evitar que les dones se sobrecarreguin i pateixin els problemes de salut que es deriven d'aquest fet.
227. Ampliar les ajudes socials per a les famílies que tenen una persona dependent, ja que, majoritàriament, són les dones les que s'encarreguen de la seva cura.

228. Augmentar la informació i el control dels mitjans de comunicació en relació amb les operacions d'estètica.
229. Que l'Ajuntament vetlli per la qualitat de l'aire a la ciutat per eliminar tòxics ambientals amb efectes estrogènics i cancerígens. Aplicació de la directiva REACH de la UE, que limita els productes que ja se sap que són cancerígens.
230. Facilitar, des dels estaments públics, la reincorporació al mercat laboral de les dones amb fibromiàlgia a un nou àmbit més adient. I considerar la fibromiàlgia com una incapacitat permanent (llarga malaltia) en l'àmbit laboral.
231. Promoure actuacions en l'àmbit de la salut perquè els i les professionals respectin el dret de les dones al propi cos.
232. Reconèixer i promoure la figura de l'agent de salut.
233. Promoure activitats comunitàries en l'àmbit de la salut, més enllà de les visites mèdiques

Esports:

234. Promoure l'activitat física com a font de salut per a les dones.
235. Garantir la igualtat d'oportunitats en l'esport de lleure i de competició.
236. Promoure l'esport entre les dones habilitant equipaments esportius municipals assequibles i amb flexibilitat d'horaris.
237. Analitzar, des d'una perspectiva de gènere, les activitats promogudes des dels equipaments esportius.
238. Promoure la realització d'esdeveniments esportius a la ciutat que fomentin la integració de les ciutadanes i ciutadans a la comunitat.

PRESENTACIÓ DE L'EIX DE LA CULTURA

QÜESTIONAR I DUBTAR DEL QUE ENS HAN DIT QUE ÉS CULTURA. QUÈ ÉS CULTURA? PER QUÈ? QUÈ ENTENEM PER CULTURA? QUÈ CREIEM QUE INCLOU EL TERME CULTURA? QUÈ ENS HAN DIT QUE SIGNIFICA? QUAN PENSEM EN LA CULTURA LES IMATGES QUE ENS VÉENEN —O ENS HAURIEN DE VENIR— SÓN LES GALETES DE LA MARE, LES VEUS DE HILDEGARDA DE BINGEN, LES CANÇONS DE BEBE, EL MERAVELLÓS BIGOTI DE FRIDA KAHLO, LES LLIMONES DE L'HORT DE LA NATÀLIA, LES GANYOTES D'ANA MENDIETA, ELS MACARRONS DE L'ÀVIA, LES RASTES, ELS CONTES, LES LLEGENDES, LA ROBA, EL COM EM MOC, COM EM RELACIONO, LA CURA QUE TINC PELS ALTRES, I TANTES ALTRES COSES. LA DIVERSITAT ÉS IMMENSA I ÉS UNA FONT DE RIQUESA. QÜESTIONAR PER PODER OBRIR CAMPS DE TREBALL I VALORAR AQUELLS ASPECTES QUE ENS INTERESSEN, INQUIETEN I QUE NECESSITEM.

LES CIUTADANES DE BARCELONA TRANSFORMEM DES DE LA NECESSITAT D'INCIDIR EN L'AMPLITUD DE MIRES I EN LA DIVERSITAT DE PERSPECTIVES. CAL SEGUIR EXIGINT L'ESCOLA COM A EINA DE TRANSFORMACIÓ DE CONSCIÈNCIES I AUGMENTAR LA FORMACIÓ PERMANENT EN CLAU DE GÈNERE EN TOTS ELS ÀMBITS (TREBALL EN LA DIVERSITAT, EN LA COEDUCACIÓ, EN LA FLEXIBILITAT HORÀRIA; SEGUIR REVISANT ELS PROGRAMES DE CONEIXEMENTS I D'ACTIVITATS DES D'UNA PERSPECTIVA PLURAL I D'IGUALTAT). EXIGIR UNA POLÍTICA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE (AMB VISIBILITAT INSTITUCIONAL DE LA DIVERSITAT DE LES FORMES DE FER I SENTIR DE LES DONES; INTERVENIR EN LA CONSTRUCCIÓ DE LES INFORMACIONS I EN ELS PROGRAMES DE FICCIÓ; SER PRODUCTORES DE CONTINGUTS). EXIGIR UNES POLÍTIQUES CULTURALS PLURALS, QUE FEMINITZIN ELS CONCEPTES, ELS CONTINGUTS I LES ACTIVITATS CAP A LA RECERCA DE LA IGUALTAT (INCORPORAR LA DIMENSIÓ D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS A LES ARTS). AUGMENTAR LA PRESÈNCIA DE DONES EN TOT EL PROCÉS DE LA CULTURA PÚBLICA.

DE LA PONÈNCIA DE MARTA DARDER

Promoure el reconeixement i la presència de les dones en els diferents àmbits de la societat:

- 239. Promoure la paritat en totes les manifestacions culturals.
- 240. Donar visibilitat a les dones i fomentar el seu reconeixement i presència en tots els àmbits: cultural, social, econòmic i quotidià. Per tal de trencar estereotips i fomentar lideratges femenins i especialment la participació de les dones joves
- 241. Reactivar l'Observatori de les Dones de Barcelona com a eina de coneixement de la situació cultural a la ciutat des d'una perspectiva de gènere, per revisar indicadors, tendències i possibles pràctiques sexistes.
- 242. Crear consells de cultura als districtes amb presència de dones de la cultura.
- 243. Augmentar els pressupostos per la cultura, impulsant la professionalitat del sector.
- 244. Augmentar la presència de dones artistes i gestores culturals en càrrecs de responsabilitat als Departaments de Cultura de la Generalitat, Diputació i Ajuntament de Barcelona.
- 245. Promoure la no privatització del CIRDA (Centre d'Informació i Recerca per a les Dones), dotant-lo de millors pressupostos, personal suficient i divulgant la seva activitat.
- 246. Ampliar l'horari de les biblioteques.
- 247. Fomentar que les dones migrades puguin accedir a la cultura dels centres cívics adaptant els horaris a les seves realitats laborals.
- 248. Proveir d'espais i materials de creació artística a tots els barris (tallers d'art).
- 249. Promoure estudis sobre les causes i origen del patriarcat; fer visible que no es tracta d'un estat natural sinó d'una creació social.

Promoure espais individuals i col·lectius d'intercanvi entre dones i homes:

- 250. Impulsar l'ús dels espais públics com a llocs de trobada, d'intercanvi, diàleg, debat i aprenentatge en matèria d'igualtat, i potenciar que els i les líders d'opinió fomentin els valors de la igualtat.
- 251. Facilitar espais perquè les dones puguin parlar i aprendre, dissenyant projectes de formació permanent en gènere.
- 252. Analitzar, des d'una perspectiva de gènere, les activitats que s'ofereixen en els diferents equipaments municipals.
- 253. Oferir tallers de llengua i conversa de català i castellà per a les dones novingudes.
- 254. Promoure espais i activitats on els homes treballin i s'involucrin per trencar amb els estereotips de gènere.

Transformar des dels mitjans de comunicació:

- 255. Realitzar campanyes de conscienciació sobre la diversitat de dones, on es posin en valor la igualtat i el trencament dels estereotips.
- 256. Promoure la presència paritària d'homes i dones en els mitjans de comunicació.
- 257. Reclamar que el Consell d'Audiovisuals de Catalunya, d'acord amb la normativa vigent, prengui mesures respecte als continguts i la publicitat sexistes, sobre el tractament de la violència masculista i sobre l'ús no sexista del llenguatge.
- 258. Instar que l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació promogui una acció ciutadana que tingui per objectiu assolir una legislació a escala europea que prohibeixi la comercialització de jocs on aparegui violència sexista, xenòfoba, etc., tant si són produïts al nostre país com a l'estranger.

259. Millorar la difusió de l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació per tal que es conegui més i constitueixi un espai on puguin participar totes les dones que hi tinguin interès.
260. Dotar de més recursos econòmics l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació.
261. Promoure un programa de televisió que analitzi la programació i els seus continguts des d'una perspectiva de gènere i fomentar que tots els programes incloguin la perspectiva de gènere.
268. Potenciar l'educació des de la perspectiva de les dones.
269. Proporcionar les eines per a l'alfabetització total de la societat.

Valorar i reconèixer les reflexions culturals i les manifestacions artístiques de les dones:

Educació no sexista en el lleure:

262. Reivindicar el lleure (temps d'oci, lliure, extraescolar, esport, contes populars...), amb continguts no estereotipats, i donar més difusió a les campanyes sobre el joc i la utilització de joguines no sexistes, especialment en les diades més tradicionals (per exemple, Nadal i Reis) com a forma de prevenció de la violència masclista.

Educació no sexista en els àmbits familiar, escolar i cultural:

263. Fomentar l'aprenentatge de nous models de maternitat i paternitat basats en la igualtat.
264. Fomentar el diàleg entre pares, mares i comunitat educativa, per trencar els estereotips.
265. Que l'escola esdevingui un referent pel que fa a l'educació no sexista i en la prevenció de la violència a les dones a través de la formació de gènere entre els professors i les professores, creant materials específics segons les edats de l'alumnat, etc.
266. Fer guies per tal de donar eines als infants i a les i els professionals de l'educació per prevenir abusos sexuals.
267. Modificar els continguts dels llibres de text perquè hi constin les dones que han fet una tasca en l'art, la ciència, la filosofia, etc., ja sigui que ho han fet obertament a l'ombra dels seus conjugues o a través d'un pseudònim.

270. Donar valor a les qualitats artístiques i la formació en les arts.
271. Promoure un major suport a les manifestacions culturals i artístiques de les dones. I augmentar la presència de les dones en les programacions culturals de caire públic així com en als òrgans directius. Recuperar el fet quotidià com a esdeveniment cultural mitjançant les arts i la cultura de les artistes.
272. Impulsar projectes culturals comunitaris per tal de promoure i conèixer les diferents cultures.
273. Establir jurats paritaris en els diferents esdeveniments culturals i artístics de caire públic i fomentar la participació de les dones als certàmens i premis.
274. Facilitar i/o crear equipaments per al desenvolupament cultural i artístic de les dones.
275. Millorar la difusió de les activitats que es promouen des del Centre de Recursos i Informació a les Dones.
276. Fer visible la genealogia de dones que s'han dedicat a la cultura i les arts mitjançant tertúlies, programes o xerrades. En especial, recuperar la visibilitat d'aquelles escriptores que feien servir pseudònims i difondre el seu nom vertader.
277. Editar material divulgatiu amb un registre de llenguatge proper i adequat per donar a conèixer les actuals aportacions de les dones en la ciència, l'art i la cultura.

278. Incloure formació específica en clau de gènere pels professionals dels museus i altres equipaments culturals de la ciutat i transformar els continguts dels museus perquè incloguin exposicions i programes fets des de la diferència de ser dona.
279. Reivindicar una nova figuar professional: “l’agent de cultura”, com les treballadores socials, pedagogues, etc.
280. Valorar el voluntariat de la tercera edat com una manera de difondre els coneixements i la cultura popular.
281. Visibilitzar les dones estrangeres ciutadanes de Barcelona que treballen en les arts i la música i fomentar la seva participació a la vida social i cultural de la ciutat.
287. Promocionar l’esport, sobretot des de l’àmbit públic, des de la perspectiva de la salut i no tant des de la competitivitat o la millora estètica.
288. Fer visibles i promocionar les activitats esportives fetes per dones, especialment als mitjans de comunicació i donar suport i reconeixement als clubs esportius que promocionin equips femenins.
289. Dur a terme campanyes per tal que a l’esport no hi hagi discriminacions, i potenciar que des dels mitjans de comunicació es facin visibles els esdeveniments, esforços i guanys de les dones esportistes, incrementant el percentatge progressiu de temps dedicat en pantalla anualment.

Potenciar la utilització no sexista del llenguatge:

Recuperar la memòria històrica de les dones:

282. Potenciar la recerca històrica sobre el paper de les dones de la nostra ciutat en les diferents etapes històriques, en l’àmbit de la cultura popular i la cultura acadèmica, la ciència etc. Fer un èmfasi especial en la història dels barris protagonitzada per les dones.
283. Continuar treballant per la nomenclatura paritària als carrers i altres espais de la ciutat.
284. Edició de material divulgatiu, escrit o audiovisual, per a que es difonguin les aportacions de les dones creadores o científiques.

Facilitar a les dones l’accés a l’esport:

285. Ampliar i millorar l’oferta d’activitats esportives per a les dones, facilitar-ne l’accés i revisar que els horaris siguin compatibles amb l’organització de la vida quotidiana.
286. Donar suport a les entitats esportives que tinguin en compte en els seus programes la perspectiva de gènere i l’eradicació de la violència a l’esport.

290. Donar més valor a la llengua com a eina de transformació de la realitat, reclamant l’acompliment de la normativa de l’ús no sexista del llenguatge en tots els àmbits de l’Administració i recomanant-lo a les entitats que col·laboren amb l’Ajuntament.
291. Treballar, des dels mitjans de comunicació, el llenguatge i la imatge no sexistes de les dones.
292. Promoure la utilització del llenguatge no sexista en tots els àmbits de la societat, especialment a l’administració pública i a les entitats de dones. Revisar el significat d’algunes expressions masculines.
293. Promoure a Btv un programa de difusió del llenguatge no sexista ni androcèntric.

294. Elaborar un llibre d’estil de llenguatge no sexista ni androcèntric que es distribueixi als districtes.
295. Canviar la nomenclatura de les organitzacions d’artistes, evitant un llenguatge androcèntric i sexista.

Fomentar les noves tecnologies de la informació i la Comunicació (NTIC) entre les dones:

296. Fomentar l'alfabetització i culturització de les dones en la utilització de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (NTIC), als espais públics (centres cívics, biblioteques, etc.), oferint serveis de cura i fent especial incidència entre el col·lectiu de dones grans.

297. Fomentar la creació i garantir el manteniment dels mitjans de comunicació alternatius i les noves tecnologies als districtes, com a eines imprescindibles per a les ciutadanes (televisió per Internet als barris produïda per les mateixes veïnes). Fer ús de les Noves Tecnologies per a facilitar un intercanvi cultural enriquidor.

298. Crear un espai a la xarxa per a les activitats del Congrés de les Dones (penjar-hi les actes, els vídeos, etc.)

PRESENTACIÓ DE L'EIX DEL TEMPS I EL TREBALL

SEGONS L'ECONOMIA I LA RESTA DE LES CIÈNCIES SOCIALS, EL TREBALL ÉS UNA ACTIVITAT REMUNERADA; PER TANT, ES FA REFERÈNCIA A OCUPACIÓ O AUTOOCUPACIÓ, QUE ÉS UN TIPUS DE TREBALL. PERÒ EXCLOU ALTRES TIPUS DE TREBALLS ABSOLUTAMENT NECESSARIS PER A LA SOSTENIBILITAT DE LA VIDA HUMANA, COM EL TREBALL DOMÈSTIC I EL DE CUIDAR PERSONES, O ABSOLUTAMENT NECESSARIS PER A LA COHESIÓ SOCIAL, COM EL TREBALL DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA.

ARA BÉ, LES NECESSITATS DE CURA DE LES PERSONES ESTAN ÍNTIMAMENT LLIGADES A LA IDEA DE DEPENDÈNCIA. PERÒ EL CONCEPTE DE DEPENDÈNCIA QUE HABITUALMENT S'UTILITZA N'ÉS UNA VERSIÓ RESTRINGIDA QUE S'HA REDUÏT A LES PERSONES ANCIANES O AMB ALGUNA MINUSVALIDESA. NO OBSTANT AIXÒ, LA DEPENDÈNCIA HUMANA —DE DONES I HOMES— NO ÉS CAP COSA ESPECÍFICA DE DETERMINATS GRUPS DE POBLACIÓ, SINÓ QUE ÉS LA REPRESENTACIÓ DE LA NOSTRA VULNERABILITAT; ÉS QUELCOM INHERENT A LA CONDICIÓ HUMANA I, PER TANT, INTRÍNSECAMENT UNIVERSAL.

DES DELS MOVIMENTS FEMINISTES I DE DONES S'HA ANAT PLANTEJANT LA NECESSITAT DE DESPLAÇAR LA CENTRALITAT DE L'OCUPACIÓ CAP A LES CONDICIONS DE VIDA DE LES PERSONES, ENTESES AQUESTES COM A QUELCOM QUE VA MOLT MÉS ENLLÀ DE LA IDEA DE BENESTAR QUE HABITUALMENT ES FA SERVIR DINTRE DE L'ANOMENAT «ESTAT DE BENESTAR». INCLOU L'EXPERIÈNCIA DE LES DONES EN TOTES LES DIMENSIONS DE LA VIDA, PARTICULARMENT AQUELLA QUE TÉ A VEURE AMB EL TREBALL DE CUIDAR PERSONES. PERÒ AQUEST CANVI DE PARADIGMA NO ÉS FÀCIL I EXIGEIX D'ENTRADA QUE S'IMPEDEIXI QUE LES EMPRESES TINGUIN DISPONIBILITAT ABSOLUTA SOBRE EL TEMPS DELS TREBALLADORS I LES TREBALLADORES, QUE ES PLANTEGIN MESURES EFECTIVES DE REDUCCIÓ DEL TEMPS DE TREBALL.

DE LA PONÈNCIA DE CRISTINA CARRASCO I DE TERESA TORNS

Fer visible i reconèixer la importància de la cura i les tasques domèstiques i familiars i promoure'n la coresponsabilitat:

299. Reconèixer i donar valor al paper de les dones com a garants de la sostenibilitat social i econòmica que, alhora, possibilita el funcionament del mercat, permet taxes de beneficis superiors i manté uns determinats nivells de benestar i qualitat de vida.
300. Que dones i homes prenguin consciència del valor cultural, social i econòmic que té la cura i les tasques domèstiques i familiars, a través de la promoció de campanyes, tallers i cursos de sensibilització dirigits a tota la societat, en què es prioritzin l'àmbit personal, familiar, educatiu, laboral i dels mitjans de comunicació.
301. Donar suport a les associacions i entitats que treballen per la promoció de la coresponsabilitat de la cura i les tasques domèstiques i familiars.
302. Promoure estudis que mostrin l'impacte econòmic de la cura i el treball domèstic i familiar i que aquests es tinguin en compte a l'hora de dur a terme polítiques socials i econòmiques.
303. Promoure prestacions econòmiques i socials per a les persones que es dediquen a la cura i de treball domèstic i familiar.
304. Desplegament efectiu de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència i les seves famílies. Ampliació de criteris i agilització de tràmits. Augmentar la dotació econòmica de la Llei de dependència,
305. Crear una nova llei de conciliació de la vida personal, laboral i familiar.
306. Vetllar des de les institucions públiques per garantir els drets de la gent gran i penalitzar l'abandonament de la gent gran per part de les famílies.
307. Reclamar serveis de proximitat i prestacions per a l'atenció a les persones. Augmentar les places d'escoles bressol.
308. En cas de reducció de jornada per tenir cura d'un familiar, mantenir la cotització al 100% a efectes d'IT, accident laboral i jubilació.
309. Integrar totes les estructures familiars (especialment les famílies monomarentals) en les propostes d'igualtat d'oportunitats. Realitzar accions positives envers les famílies monomarentals.
310. Proposar a les llibreries, que ubiquin els llibres que tinguin en compte el problema de la coresponsabilitat en la secció empresarial.
311. Demanar lleis que exigeixin quotes masculines als sectors laborals i econòmics tradicionalment feminitzats.
312. Utilitzar eines com la mediació per generar espais nous de comunicació i negociació entre homes i dones per propiciar una coresponsabilitat efectiva.
313. Promoure un major nombre de permisos de paternitat. Penalitzar els homes que no agafin els permís de paternitat.
314. Promoure la coresponsabilitat sobre les tasques domèstiques a través de lleis.
315. Contemplar el temps per entrevistes escolars com a temps de permís obligat a la feina.
316. Que les prestacions concedides per a tenir cura d'una persona dependent es concedeixin a l'home i a la dona alternativament (en períodes de 6 mesos) per fomentar la coresponsabilitat.
317. Visibilitzar que les treballadores sexuals fan compatible les funcions de cura amb la flexibilitat dels seus horaris

Promoure la valoració de la cura des dels mitjans de comunicació:

- 318. Fer visibles, en els mitjans de comunicació, a la publicitat, en el cinema i en altres mitjans, les tasques domèstiques i de cura de les persones com una responsabilitat social compartida. Que les campanyes en relació a la conciliació la presentin com un problema tant d'homes com de dones.
- 319. Canviar els rols de gènere tradicionals, estereotipats, que apareixen a la publicitat, als jocs i les sèries de ficció per rols més igualitaris.
- 320. Oferir distintius de bones pràctiques a les empreses audiovisuals que treballin temes d'igualtat de gènere, en especial la coresponsabilitat de les tasques de cura i el treball domèstic i familiar, en els seus productes.

Accés de les dones al món laboral en igualtat de tracte i oportunitats que els homes:

- 321. Treballar perquè desapareguin la discriminació i les segregacions horitzontal i vertical en el món laboral, tant en el públic com en el privat (promoure la presència de les dones en els sectors subrepresentats i en els espais de decisió). Establir mecanismes per a la no discriminació per orientació sexual.
- 322. Incorporar la perspectiva de gènere en les polítiques d'ocupació.
- 323. Promoure la flexibilitat dels horaris laborals per tal que homes i dones puguin fer els treballs de cura.
- 324. Facilitar la incorporació de les dones en el mercat de treball remunerat mitjançant la participació en diferents polítiques actives d'ocupació.
- 325. Promoure clàusules socials per a la contractació de dones en risc d'exclusió i implementar controls i inspeccions a les empreses.
- 326. Oferir formació a les dones que vulguin crear les seves pròpies empreses.

- 327. Potenciar la reinserció laboral per a les dones, en especial per a aquelles dones que s'han dedicat al treball domèstic i familiar.
- 328. Introduir en els plans de formació de les empreses la igualtat d'oportunitats i de tracte i la coeducació.
- 329. Creació del Punt d'Igualtat a les empreses i/o Agents d'Igualtat.
- 330. Que la inspecció laboral tingui formació en matèria de polítiques d'igualtat de gènere.
- 331. Fer una campanya divulgativa sobre els continguts i l'aplicació de la llei d'igualtat efectiva entre dones i homes.
- 332. Que des de les administracions es doni suport a aquelles empreses que promouen accions positives encaminades a la contractació de dones.
- 333. Fomentar i premiar la creació de plans d'igualtat a les empreses i sancionar aquelles que per llei hi estiguin obligades i no ho compleixin.
- 334. Conscienciar a través dels comitès d'empresa sobre la importància de les polítiques d'igualtat.
- 335. Que l'Ajuntament de Barcelona incorpori clàusules d'igualtat en la contractació de serveis.
- 336. Que la presència de dones i els valors femenins siguin reconeguts en el món laboral.
- 337. Promoure la formació en igualtat de gènere dins dels sindicats.
- 338. Que des dels centres educatius es treballi per trencar el biaix de gènere que existeix en l'elecció d'estudis.
- 339. Que totes les ofertes formatives del Servei Català d'Ocupació tinguin perspectiva de gènere.
- 340. Revisar les ofertes de feina per tal que facin un ús no sexista del llenguatge.

341. Vetllar perquè s'implementin protocols d'atenció a les dones víctimes d'assetjament sexual o discriminació per raó de gènere en l'àmbit laboral.
342. Promoure estudis sobre la situació de les dones en el mercat de treball des d'una perspectiva de gènere.
343. Incentivar que la patronal tingui més en compte les dones com a col·lectiu i que les reconegui com a interlocutores vàlides en el món laboral.
344. Fomentar la igualtat salarial entre homes i dones.
345. Disminuir la taxa de temporalitat i parcialitat del treball femení en relació amb el masculí.
346. Facilitar que aquelles dones que treballen en els sectors informals i les que treballen fent tasques de cura, tinguin accés a aquelles prestacions socials que garanteixin i previnguin les situacions de pobresa i exclusió social.
347. Fer plans de sensibilització a les empreses sobre la coresponsabilitat, flexibilitat horària i no discriminació de les dones.
348. Sensibilitzar els bancs perquè apostin per nous projectes d'empresa liderats per dones i fomentar la creació d'una entitat financera dirigida per dones que atorgui préstecs i faciliti l'accés de les dones a hipoteques.
349. Que el treball domèstic cotitzi dins del règim general de la seguretat social i desaparegui el Règim Especial de Treballadores de la Llar. Que les treballadores del servei domèstic tinguin els mateixos drets que la resta de treballadors i treballadores.
350. Crear una jubilació comuna a nivell europeu.

Valoració de la cura des de l'àmbit educatiu:

351. Promoure que en l'educació formal es tinguin en compte la cura i les tasques domèstiques i familiars en el currículum pedagògic.

La inclusió social de les dones: treballar amb els col·lectius de dones en risc d'exclusió social i lluitar contra la feminització de la pobresa:

352. Reconèixer i fer visibles les desigualtats econòmiques que pateixen les dones. Augmentar els salaris més baixos que pateixen les dones per tal de garantir pensions dignes. Revaloritzar les pensions corregint la discriminació salarial per raó de gènere.
353. Promoure estudis sobre qualitat de vida de les dones.
354. Que el col·lectiu de dones vídues que han treballat com a mares, mestresses de casa i tenint cura de les persones dependents i no hagin cotitzat a la seguretat social tinguin prestacions de viudetat dignes.
355. Millorar les pensions (de jubilació, d'incapacitat i de defunció, en les seves diverses expressions).
356. Fer efectiu, de forma immediata, el Pacte de Toledo.
357. Ampliar els beneficis socials de les persones pensionistes, en especial d'aquelles que tenen prestacions més baixes.
358. Equiparar les pensions al salari mínim interprofessional i facilitar la reinserció laboral de les dones.
359. Que totes les pensions de viduïtat arribin al 70% de la base reguladora de la pensió del difunt marit, d'acord amb la Proposició de Llei aprovada el 24 de juny de 2008 per unanimitat per tots els grups parlamentaris del Congrés de Diputats.
360. Abolir les incompatibilitats entre el SOVI i la pensió de viduïtat.
361. Que les dones migrades en situació irregular siguin legalitzades i gaudeixin de drets laborals.
362. Que les dones reagrupades tinguin permís de treball.

363. Que les polítiques municipals tinguin en compte les desigualtats de gènere, de classes, de procedència, de discapacitat, etc., que viuen les dones i promoguin accions positives per tal de solucionar-les.
364. Promoure campanyes i estudis sobre exclusió i pobresa de les dones en perspectiva de gènere.
365. Promoure accions per millorar la qualitat de vida de les dones pensionistes, especialment per a aquelles que viuen soles.
366. Treballar per tal d'equiparar els drets de les dones nouvingudes, tant en l'àmbit familiar com laboral, fomentant la seva autonomia i independència (reagrupaments de les diferents tipologies de família existents).
367. Promoure campanyes informatives per donar a conèixer la realitat de les persones nouvingudes.
368. Promoure xarxes comunitàries de suport a les dones nouvingudes.
369. Promoure campanyes informatives sobre els serveis municipals dirigides a les persones nouvingudes.
370. Reconèixer els drets laborals i socials de les dones i fer visible així el treball de les dones migrades.
371. Promoure la col·laboració entre les dones autòctones i migrades.
372. Reformular la nova llei d'estrangeria que discrimina les dones migrades
373. Implantar la Renda Bàsica d'Inserció.
374. Visibilitzar el treball en l'àmbit domèstic i en condicions sovint precàries que fan les dones migrades i com es relaciona amb la possibilitat de que les dones autòctones puguin estudiar, entrar al món laboral etc.
375. Habilitar espais on les dones migrades puguin denunciar situacions d'exploació i discriminació.

Una nova estructura del temps

376. Impulsar un nou pacte del temps que impliqui una nova cultura del temps i del treball, amb l'objectiu d'afavorir una millor gestió del temps de la vida quotidiana. Tenir en compte altres estructures familiars, com les monomarentals, en un nou pacte sobre el temps.
377. Promoure la flexibilitat i l'adaptació dels horaris i les jornades laborals escolars, comercials i dels serveis a les necessitats personals i familiars. Adequar els horaris laborals als horaris escolars no a l'inrevés.
378. Promoure la conciliació de la vida familiar i laboral augmentant les plantilles de treballadors i treballadores.
379. Allargar el permís de maternitat i paternitat.
380. Creació d'escoles bressol dins les empreses.
381. Promoure més els bancs del temps i concretament els bancs del temps específics (mares, famílies monomarentals) com a llocs d'intercanvi d'experiències entre les dones.
382. Educar nens i nenes en noves formes de distribució i usos socials del temps.
383. Promoure horaris laborals igualitaris per a homes i per a dones.
384. Reivindicar les 35 hores setmanals.
385. Fomentar projectes com el de "minuts menuts" (Generalitat de Catalunya) de suport a les famílies, especialment les monoparentals (aquest programa permet deixar les criatures unes estones concretes quan les mares tenen una visita mèdica o a una entrevista de feina).

Altres

386. Habilitar locals de lloguer on les treballadores sexuals puguin exercir la seva activitat.

PRESENTACIÓ DE L'EIX DE L'ESPAI PÚBLIC I LA VIDA QUOTIDIANA

ELS ÚLTIMS ANYS S'HA ESTAT DIVULGANT AL NOSTRE ENTORN EL CONCEPTE D'URBANISME I GÈNERE. TOT I QUE TROBEM QUE ENCARA NO ESTÀ GENS CLAR DES DE LA PRÀCTICA I L'ACTUACIÓ TÈCNICA I POLÍTICA AL TERRITORI, DES DELS COL·LECTIUS DE DONES FA TEMPS QUE SE SAP QUÈ VOL DIR I QUINES IMPLICACIONS POT TENIR EN EL PROJECTE URBÀ I TERRITORIAL LA PERSPECTIVA DE GÈNERE. ES TRACTA D'UN CONCEPTE TRANSVERSAL QUE ESTÀ ASSUMIT I ESTUDIAT DES DELS ÀMBITS DE LES CIÈNCIES SOCIALS, PERÒ, DES DE L'ÀMBIT URBANÍSTIC ARQUITECTÒNIC O DE L'ENGINYERIA ÉS ENCARA UN CAMP POC CONEGUT. L'ENSENYAMENT DE LES CARRERES TÈCNIQUES, AMB UNA MENTALITAT DE LA MODERNITAT DESENVOLUPISTA, CONSIDERA L'INDIVIDU UN NEUTRE UNIVERSAL. ÉS EN AQUEST PUNT ON LA VISIÓ DE GÈNERE EN L'URBANISME VOL FER ESPECIAL INCIDÈNCIA: CIUTADANS I CIUTADANES NO SOM EL MATEIX, LA PRIMERA DIFERÈNCIA ES DÓNA ENTRE HOMES I DONES, ESPECIALMENT PELS ROLS ASSIGNATS CULTURALMENT. PERÒ, A MÉS D'AQUESTA DIVISIÓ, QUE COMPORTA DESIGUALTATS QUE AFECTEN TOTA LA SOCIETAT, HI HA TAMBÉ DIFERENTS CLASSES, EDATS, ORÍGENS CULTURALS, RELIGIOSOS, SOCIALS, ETC., QUE HAN D'ÉSSER CONSIDERATS EN EL PLANEJAMENT URBANÍSTIC PER TAL D'APROPAR-NOS, TANT COM SIGUI POSSIBLE, A UN ESPAI URBÀ QUE PERMETI UNA VERITABLE IGUALTAT I PERMETI PARTIR A TOTHOM D'OPORTUNITATS REALS PER ESCOLLIR I PORTAR DIFERENTS ELECCIONS DE VIDA.

DE LA PONÈNCIA DE ZAIDA MUXÍ

Urbanisme amb perspectiva de gènere

387. Crear un observatori sobre urbanisme i gènere que sigui un òrgan permanent d'avaluació de l'impacte de gènere de les polítiques públiques. Tenir en compte en qualsevol actuació en l'espai públic l'experiència i usos quotidians dels seus usuaris i usuàries.
388. Que el personal tècnic i polític que es dedica a la planificació urbanística estigui format amb perspectiva de gènere.
389. Promocionar la incorporació de la perspectiva de gènere en els estudis tècnics (arquitectura, urbanisme etc.).
390. Promoure la participació ciutadana en les actuacions urbanístiques i fer-ne el corresponent retorn.
391. Impulsar els espais de participació ja existents en el marc de l'Ajuntament i que aquests tinguin una veritable incidència en les polítiques públiques.
392. Vetllar per la supressió de les barreres arquitectòniques tenint en compte les necessitats dels diferents col·lectius.
393. Revisar i millorar el manteniment de la ciutat per gaudir d'una bona qualitat de vida.
394. Promoure una major planificació de les possibles obres que s'hagin de fer a la ciutat perquè no afectin la qualitat de vida de la ciutadania. Per exemple, tenir més cura en la col·locació de tanques que impedeixen el pas.
395. Tenir en compte els espais de pas per als vianants quan hi ha obres.
396. Revisar els paviments exteriors de la ciutat per tal d'evitar relliscades.
397. Vetllar per la qualitat del paisatge urbà, promovent la construcció dels edificis amb una composició més harmònica i amable.

398. Evitar la contaminació acústica i llumínica i oferir ajudes econòmiques per millorar-la, així com promoure un major aïllament tèrmic en els edificis.
399. Adaptar la ciutat per a la gent gran, tenint en compte l'envelliment progressiu de la població.
400. Definir l'espai públic com a espai de "ciutadania", en el qual tenen molta importància els espais de trobada, convivència i participació que afavoreixen unes relacions socials equitatives i inclusives.
401. Que no es faci una ciutat destinada a les persones estrangeres que vénen de turisme i d'esquena als ciutadans i ciutadanes de Barcelona.

Accés a l'habitatge:

402. Promoure i estendre l'accés a l'habitatge assequible i protegit, tant per operadors privats com per operadors públics, i vetllar tant pels drets de les persones propietàries dels immobles com pels de les persones llogateres.
403. Augmentar el parc d'habitatge públic i el nombre d'ajudes públiques per a totes les persones, sigui quina sigui la seva edat, la seva tipologia de família i la seva procedència.
404. Que en les promocions de pisos públics i privats prevalguin els espais comunitaris sobre els privats.
405. Ampliar el nombre de residències públiques.
406. Promoure més menjadors municipals.
407. Promoure més habitatge dotacional per a gent jove.
408. Crear una borsa d'habitatges compartits per a gent jove.
409. Promoure més habitatge dotacional per a gent gran amb serveis bàsics.
410. Desenvolupar un programa de mobilització dels habitatges buits.

411. Promoure l'accés a l'habitatge per a col·lectius en risc d'exclusió social (per exemple, famílies monoparentals, etc.)
412. Vetllar perquè tots els habitatges públics, nous i antics, estiguin adaptats a les diferents realitats socials (famílies monoparentals, etc.) i siguin accessibles amb el suport d'un pla d'ajudes econòmiques (ascensors, rampes, cintes rugoses a les escales, domòtica, etc.).
413. Promoure la rehabilitació d'habitatges i barris de la ciutat.
414. Promoure que els habitatges de vella i nova construcció, públics i privats, siguin sostenibles i més lluminosos (utilització de materials reciclables, ús d'energies renovables, etc.).
415. Preveure les necessitats de cura i de treball domèstic i familiar en el disseny dels habitatges (per exemple, estenedors tapats i amb espai suficient, cuines més amples, espai per a la recollida selectiva, etc.).
416. Revisar els plans de desnonament.
417. Controlar els pisos sobreocupats per una millor convivència entre el veïnatge.
418. Promoure un servei d'atenció per a les persones que pateixen assetjament immobiliari.
419. Donar preferència a les persones residents al barri a l'hora d'adjudicar l'habitatge públic.
420. Que hi hagi pisos d'acollida per a dones maltractades a tots els districtes de la ciutat.
421. Tenir en compte les situacions laborals de les dones en el moment d'adjudicar l'habitatge protegit
422. Establir mecanismes per tal de posar en ús ràpidament els habitatges nous protegits. Més coordinació entre els diversos departaments (obres públiques, habitatge).
- Més i millors equipaments i serveis**
423. Fer estudis a cada barri per conèixer les seves necessitats d'equipaments i serveis per tal de distribuir-los segons les necessitats de cada barri.
424. Fomentar la reserva de sòl per a l'espai públic i per a equipaments, i fomentar, d'aquesta manera, l'associacionisme.
425. Que els accessos als equipaments i serveis estiguin adaptats i s'hi puguin introduir autobusos especials per accedir-hi.
426. Fer més llocs d'aparcament reservats per a persones amb diversitat funcional.
427. Afavorir la proximitat dels serveis bàsics i ampliar-ne els horaris (centres de dia, els CAP, etc.).
428. Promoure més centres cívics.
429. Que els centres cívics tinguin serveis d'atenció sexual i reproductiva.
430. Promoure més equipaments infantils.
431. Promoure més equipaments culturals.
432. Promoure més equipaments esportius.
433. Més equipaments per a joves.
434. Més equipaments específics per a infants pre-adolescents (entre 7 i 12 anys)
435. Crear equipaments específics per a dones.
436. Instal·lar a tots els equipaments públics canviadors de bolquers, tant als serveis d'homes com de dones.
437. Instal·lar, a tots els equipaments públics, zones d'al·letament.
438. Dissenyar les sortides de les escoles als carrers menys transitats.

439. Vetllar perquè a tots els pàrquings de la ciutat hi hagi miralls per veure els i les vianants.
440. Adjudicar les residències per a gent gran tenint en compte la proximitat de la zona on viu.
441. Ampliar els horaris dels centres de dia.
442. Ampliar i millorar les activitats que s'ofereixen als casals per a la gent gran.
443. Donar un major suport a les persones grans pel que fa als serveis de la vida diària (anar a comprar, etc.).
444. Que als equipaments municipals hi hagi productes d'higiene personal.
445. Dotar de jocs infantils els parcs de la ciutat i que aquests siguin segurs i adaptats.
446. Instal·lar lavabos amb canviadors de nadons als parcs.
447. Instal·lar més lavabos als equipaments (mercats, parcs) i espais públics i els que hi són que estiguin normalment oberts.
448. Que s'equilibrin els recursos destinats als diferents barris de la ciutat.
452. Augmentar la freqüència de pas i els horaris del transport públic, així com la ubicació de les seves parades, tenint en compte la proximitat amb els equipaments i els serveis públics.
453. Implantar la xarxa ortogonal d'autobusos (de mar a muntanya i de Besòs a Llobregat) per tal de reduir els temps d'espera i facilitar les connexions.
454. Augmentar les plantilles de treballadors i treballadores en els transports públics nocturns.
455. Adaptar el transport col·lectiu, tant públic com privat (per exemple, escales mecàniques i ascensor a la parada del metro Virrei Amat, Sant Andreu Comtal). Habilitar més transport especial per a les persones amb problemes de mobilitat. Que el transport públic estigui adaptat per a persones sordes.
456. Instal·lar més marquesines a les parades d'autobusos si la normativa ho permet.
457. Que tots els vagons del metro estiguin units.
458. Millorar l'emplaçament de les parades d'autobús (per exemple, des de la plaça Cerdà a la plaça Espanya).
459. Augmentar el nombre de busos de barri.

Per un transport col·lectiu de qualitat i integrat

449. Avançar cap a una ciutat compacta i complexa, amb serveis pròxims i variats que disminueixin les necessitats de mobilitat de les dones.
450. Polítiques de discriminació positiva tenint en compte la localització: incentivar la contractació de treballadors i treballadores que resideixin prop del lloc de treball.
451. Promoure estudis sobre mobilitat no rodada i que aquests es tinguin més en compte en el disseny de la ciutat.
460. Augmentar el nombre de seients destinats a la gent gran als autobusos.
461. Augmentar la superfície i la qualitat de la xarxa viària dedicada als i a les vianants.
462. Foment de l'ús de la bicicleta i del transport públic.
463. Augmentar els carrils bici i millorar-ne la ubicació i ampliar el servei del Bicing.
464. Respectar i ampliar la normativa sobre la circulació de bicicletes i patins. Evitar que les bicicletes circulin per la vorera.
465. Promoure la seguretat viària i el respecte de les normes de circulació (per exemple, no estacionar ni aturar-se als passos de vianants).

466. Adequar la senyalització de la via pública.
467. Abaratir la Zona Blava.
468. Revisar la durada dels semàfors perquè sigui suficient per creuar sense perill i indicar el temps restant abans no canviï de color.
469. Abaratir el cost dels autobusos quan aquests són una alternativa als retards del tren.
470. Augmentar el nombre de pàrquings públics, sobretot a les entrades de la ciutat.
471. Facilitar que en els autobusos es pugui comprar la T-10.
472. Sensibilitzar els conductors i conductores d'autobusos que no arrenquin fins que els usuaris i usuàries estiguin asseguts, sobretot si són persones grans.
473. Que l'Ajuntament fomenti un ús menor del cotxe.
474. Posar escales mecàniques en aquells accessos al metro que tenen una pendent pronunciada.
475. Que la xarxa de metro arribi a tots el barris.
476. Garantir que al transport públic no hi hagi publicitat sexista.
477. Que els autobusos parin a llocs accessibles per pujar i baixar sense dificultat.
478. Instal·lar plataformes des del vagó a l'andana del metro.
479. Crear més aparcaments a determinats barris on són necessaris.
480. Coordinació dels horaris de les línies d'autobusos per tal que no coincideixin autobusos amb recorreguts similars al mateix temps.
481. Augmentar el transport públic a les entrades de la ciutat (a banda d'Estació de Sants, Estació de França, Estació del Nord).
482. Millorar l'accés als trens de Renfe.
483. Millorar el disseny de les bicicletes del bicing (més còmodes, cistell davant i darrera etc).
484. Que la línia d'autobus 54 arribi fins al Port olímpic.

Espai públic

485. Millorar el manteniment de la via pública (voreres, carrers, etc.).
486. Construir més escales mecàniques en aquelles zones amb orografia complicada.
487. Millorar la il·luminació de la via pública, en especial parcs i places.
488. Augmentar el nombre de cadires i bancs a la via pública.
489. Suavitzar i anivellar els laterals dels guals.
490. Crear més carrers per a vianants.
491. Prioritzar «els camins escolars».
492. Treure la reixa de la Plaça de Dones del 36
493. Que en el disseny de la ciutat es tinguin en compte els elements més petits (penja-robes als lavabos, dissenys dels seients dels autobusos).
494. Instal·lar més escultures de dones a la ciutat.
495. Reparar les reixes dels arbres.
496. Fer més parcs i/o places específiques per a nens i nenes.
497. Instal·lar taules per menjar als parcs.
498. Que s'habilitin els espais públics com a mercats d'intercanvi i bancs del temps.
499. Que s'habilitin espais públics per a fer publicitat contra la discriminació de les dones i la violència masclista

500. Millorar la coordinació entre les diferents obres que es fan a l'espai públic de manera que disminueixin les molèsties a veïns i veïnes.

501. Instal·lar urinaris als carrers.

502. Incloure noms de dones al nomenclàtor de la ciutat.

503. Revisar la concepció actual de l'espai públic perquè es tingui en compte els drets i deures de les treballadores sexuals

Sostenibilitat i educació ambiental:

504. Gestionar, amb criteris de qualitat i sostenibilitat, la prestació dels serveis urbans i el manteniment de l'entorn. Aquest objectiu implica el lideratge en els compromisos de millora del medi ambient i de lluita contra el canvi climàtic per una qualitat de vida sostenible de la ciutadania.

505. Promoure campanyes educatives sobre sostenibilitat i respecte al medi ambient —per exemple, promoure la cultura de les «tres erres» (reduir, reciclar i recuperar), l'ús de punts verds, un ús racional dels aires condicionats, una bona gestió de l'aigua, etc.

506. Que l'Administració pública sigui un exemple d'utilització d'energies renovables i de la gestió sostenible de l'aigua.

507. Fomentar l'ús de bosses de roba per anar a comprar.

508. Afavorir les cooperatives de consum responsable i promoure ajudes per consumir productes alimentaris naturals.

Aigua:

509. Recuperar i augmentar les fonts dels carrers.

510. Augmentar l'ús de les aigües freàtiques.

511. Que els horts gestionats per particulars o ONG es puguin regar amb aigua pluvial, i es reformuli la normativa existent perquè això sigui possible.

512. Instal·lar en el major nombre d'edificis possible dos circuits d'aigua separats, un d'aigua potable i l'altre d'aigua d'ús sanitari. Impulsar la reutilització d'aigües.

Neteja i residus:

513. Augmentar i millorar la neteja dels carrers i espais públics (neteja de vials, voreres, zones pavimentades, accessos, excrements de gossos, etc.).

514. Adaptar els contenidors d'escombraries i fer-los accessibles a les persones amb discapacitat visual.

515. Instal·lar papereres amb bosses per a les defecacions dels gossos.

516. Instal·lar més «pipicans», evitant posar-los a la vora dels pares infantils.

517. Instal·lar més papereres amb cendres.

518. Instal·lar més contenidors, si pot ser, subterranis, en especial de brossa orgànica, i millorar-ne la recollida.

519. Instal·lar més contenidors de piles a les superfícies comercials.

520. Recuperar les draperies.

521. Augmentar la proximitat dels contenidors i l'accés als punts verds mòbils i ampliar l'horari i augmentar els punts verds fixos.

522. Que la platja es netegi tot l'any.

Qualitat ambiental

523. Evitar la contaminació acústica i promoure un major control a través d'inspeccions.

524. Augmentar la il·luminació blanca, en lloc de groga) als carrers, i que els fanals de llum enfoquin al carrer per evitar la contaminació lumínica.

525. Evitar que els arbres tapin la il·luminació dels fanals.

- 526. Augmentar l'espai verd de la ciutat i d'horts urbans i procurar que aquests tinguin un bon manteniment.
- 527. Plantar arbres autòctons de la ciutat, amb el rètol corresponent, i flors i plantes aromàtiques, pròpies del clima mediterrani.
- 528. Que els parcs i jardins de la ciutat siguin accessibles a tothom.
- 529. Reduir l'emissió de gasos a la ciutat (per exemple, utilitzant cotxes i motos elèctrics).
- 530. Controlar la reproducció de la població animal (per exemple, coloms, gats, etc.).
- 531. Supervisar la xarxa de clavegueram per evitar períodes de males olors.
- 532. Posar més jardineres als carrers, especialment en aquells llocs on es vulgui evitar que la gent aparqui.
- 533. Proposar de guarnir els balcons.

Seguretat:

- 534. Augmentar la vigilància dels carrers, les places, els parcs, les entrades dels centres educatius, etc.
- 535. Fer la formació de gènere als cossos policials.
- 536. Promoure la seguretat viària, especialment a l'escola.
- 537. Millorar els serveis d'emergència.
- 538. Promoure campanyes informatives sobre els diferents cossos de seguretat i conèixer, així, les seves competències.
- 539. Augmentar la vigilància sobre les màfies.
- 540. Augmentar la il·luminació a la platja.
- 541. Que la seguretat es consideri un dret de ciutadania que obligui als poder públics a actuar davant de situacions de risc per prevenir i protegir.

- 542. Promoure la cooperació de les xarxes comunitàries i socials per a garantir la seguretat. Incentivar la responsabilitat de tothom més enllà de la victimització.
- 543. Millorar la seguretat al metro, especialment als passadissos.

Convivència:

- 544. Promoure la sensibilització i comunicació envers els valors propis de la convivència i el civisme mitjançant el treball amb la xarxa comunitària de la ciutat i les escoles.
- 545. Fer una carta de drets i deures de la ciutadania i fer-ne difusió.
- 546. Promoure el civisme en l'ús de parcs i places (no cridar, jugar a pilota amb compte). Que els parcs estiguin cuidats per vigilants que informin i facin respectar l'espai i les instal·lacions.
- 547. Augmentar el nombre d'educadors i educadores de carrer.
- 548. Que hi hagi educadors i educadores de carrer que facin funcions de mediadors i mediadores culturals.
- 549. Conscienciar la ciutadania de la responsabilitat que suposa tenir animals (mal ús dels espais verds, defecacions, etc.).
- 550. Fomentar les xarxes de treball comunitari als barris.
- 551. Promoure campanyes pel bon veïnatge.
- 552. Promoure el respecte al mobiliari urbà (evitar pintades, enganxines, etc.).
- 553. Sancionar aquelles persones que no respecten la normativa vigent respecte a l'espai públic.
- 554. Evitar zones de «botellón».
- 555. Vetllar perquè tothom pagui en el transport públic.

- 556. Fer campanyes de sensibilització cívica a les persones que treballen en els serveis públics (transport, neteja, etc.) i als seus usuaris i usuàries.
- 557. Fomentar la conscienciació de la ciutadania sobre la necessitat de recollir els excrements dels animals.
- 558. Sensibilitzar la ciutadania del compliment dels horaris de recollida de mobles i trastos vells.
- 559. Ampliar la formació de la GUB sobre la ciutat per poder orientar millor la ciutadania.
- 560. Promoure el respecte dels/les turistes per la ciutat.

MEMÒRIA PARTICIPATIVA

DADES DE PARTICIPACIÓ (ABRIL-OCTUBRE 2009)

MEMÒRIA PARTICIPATIVA PRÈVIA AL CONGRÉS (abril - setembre de 2009)

Nombre de tallers realitzats: 71

- 33 dels Consells de Dones dels Districtes.
- 3 amb Consells de Ciutat.
- 2 amb personal de l'Ajuntament de Barcelona.
- 3 amb professionals del sector (tècniques de Direcció, tècniques de la Taula Tècnica del Treball Sexual i del Circuit Barcelona Contra la Violència Vers les Dones).
- 30 amb entitats del moviment de dones de la ciutat, entre les quals destaquen els centres penitenciaris de dones de Can Brians i Wad Ras.

Participants als tallers: 1.100 dones en total

- Tallers Consells de Dones dels Districte: 492
- Tallers Consells de Ciutat: 31
- Personal Ajuntament de Barcelona: 45
- Professionals del sector: 60
- Entitats del moviment de dones: 450

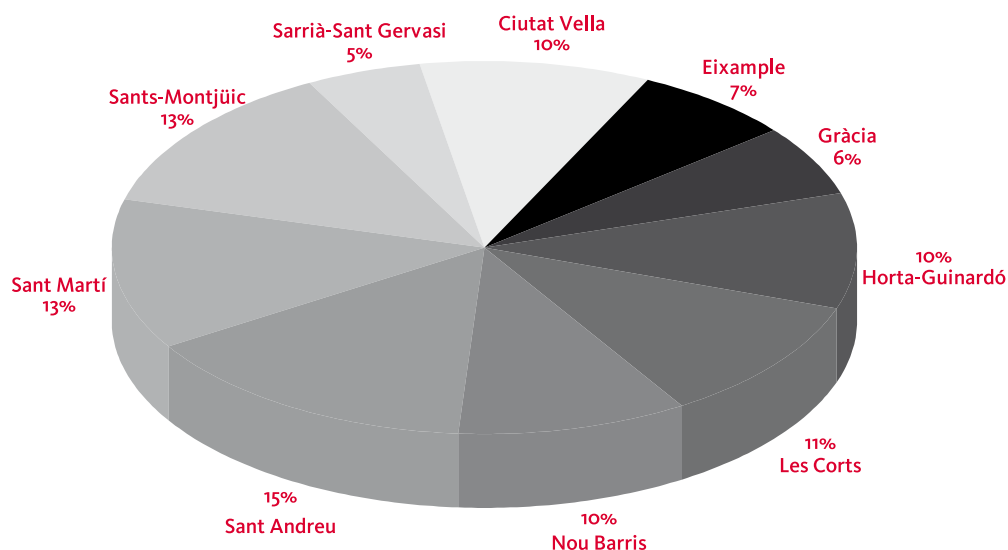
MITJANA D'EDAT DE LES PARTICIPANTS PER DISTRICTES

DISTRICTES	EDATS
Ciutat Vella	47 anys
Eixample	60 anys
Gràcia	50 anys
Horta-Guinardó	59 anys
Les Corts	55 anys
Nou Barris	58 anys
Sant Andreu	61 anys
Sant Martí	58 anys
Sants-Montjuïc	55 anys
Sarrià- Sant Gervasi	62 anys

PARTICIPACIÓ DE LES DONES ASSOCIADES I LES NO ASSOCIADES

DISTRICTES	ASSOCIADES	NO ASSOCIADES
Ciutat Vella	47 dones	8 dones
Eixample	29 dones	12 dones
Gràcia	15 dones	11 dones
Horta-Guinardó	24 dones	3 dones
Les Corts	47 dones	13 dones
Nou Barris	55 dones	1 dona
Sant Andreu	60 dones	5 dones
Sant Martí	58 dones	12 dones
Sants-Montjuïc	62 dones	10 dones
Sarrià- Sant Gervasi	18 dones	2 dones

DISTRIBUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LES 492 DONES EN ELS DEU DISTRICTES

Participació on-line:

- Entrades a l'apartat I tu què proposes?: 75 dones

D'aquestes, 40 eren majors de 40 anys i 35 eren menors de 40 anys.

Estand Mercè:

- Visites: 2.000 dones (4 dies)
- Propostes: 175 (4 dies)

Visites a la web

<www.bcn.cat/congresodonesog>

- Total: 9.653
- Pàgines visualitzades: 34.694

Amigues Facebook-Laia Barceldona:

- Amigues: 300

MEMÒRIA PARTICIPATIVA DURANT EL CONGRÉS (16 i 17 d'octubre de 2009)

Inscripcions:

- TOTAL: 2.022 dones

Edats:

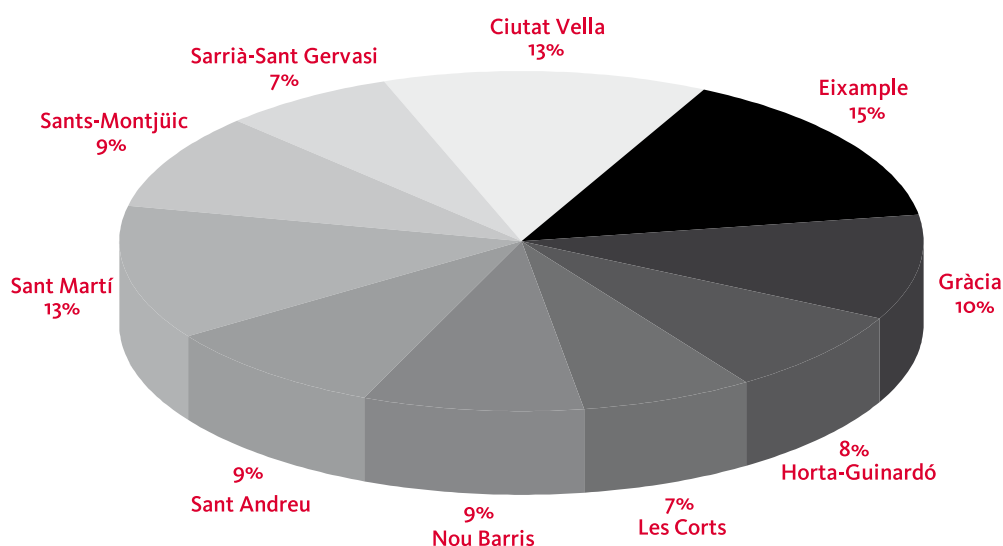
- 1.170 dones eren més grans de 40 anys
- 852 dones eren més joves de 40 anys.

Entitats:

- 1.190 dones a títol individual
- 832 dones que formen part d'alguna entitat

Distribució per districtes:

DISTRICTE	NOMBRE DE DONES PARTICIPANTS
Ciutat Vella	262 dones
Eixample	313 dones
Gràcia	207 dones
Horta-Guinardó	170 dones
Les Corts	137 dones
Nou Barris	175 dones
Sant Andreu	172 dones
Sant Martí	259 dones
Sants-Montjuïc	185 dones
Sarrià-Sant Gervasi	142 dones

PARTICIPACIÓ PER DISTRICTES

**ANNEX:
APUNTS PEL DEBAT DELS
QUATRE EIXOS TEMÀTICS**

BARCELONA, 11 DE FEBRER DE 2009

ELS CONTINGUTS DEL II CONGRÉS DE LES DONES DE BARCELONA:

El fil conductor:

“Les dones com agents de transformació de la ciutat”

Al llarg de la història, les dones, han participat en la construcció, la cura i la transformació de nostra ciutat, des d'un ventall d'àmbits i activitats molt més ampli del que tradicionalment s'ha reconegut.

És per això que en aquest II Congrés de les Dones de Barcelona volem treballar perquè les dones esdevinguin subjectes de ple dret. És a dir, reconèixer els seus drets i els seus deures, cal situar-les en el centre de les decisions, tant per atendre'n les necessitats com per aprofitar-ne el coneixement i el saber.

En aquest II Congrés volem aprofundir, entre d'altres, en dos aspectes d'aquesta diversitat: els diferents cicles de vida de les dones; marcats per les edats, i la diversitat de procedències de les dones.

Volem que la perspectiva de les dones estigui present en el conjunt de les polítiques públiques municipals. I això només ho podem fer amb la teva participació:

I tu, què proposes?

ELS EIXOS TEMÀTICS: APUNTS PEL DEBAT

El fil conductor del II Congrés de les Dones de Barcelona és: Les dones com a agents de transformació de la ciutat de Barcelona.

Aquesta idea la treballarem a través de quatre ponències:

- Les dones transformen des de la ciutadania
- Les dones transformen des del temps i els treballs
- Les dones transformen des de la cultura
- Les dones transformem els espais de la ciutat per a la vida quotidiana

Cada ponència engloba múltiples temes d'interès per a les dones, és a dir, que temes tant importants com; la violència masclista, la cura de les persones, la salut i la qualitat de vida, entre d'altres, es podran debatre des de qualsevol dels eixos temàtics.

Per debatre els quatre eixos temàtics disposem de quatre ponències que porten per títol *Apunts per al debat* i que tenen la següent estructura:

- 1a part: Explicació conceptual sobre el significat de l'eix temàtic
- 2a part: Descripció de la situació actual a Barcelona
- 3a part: Les transformacions que calen des del punt de vista de les dones

Aquestes quatre ponències han estat encarregades a expertes en la matèria. Totes elles combinen capacitat, rigor i compromís i estan vinculades amb el moviment de dones de la ciutat.

- Les dones transformen des de la ciutadania: Sra. Encarna Bodelón, professora –de Filosofia del Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona. Co-directora del Màster en Polítiques d'Igualtat de gènere: agents d'igualtat. Membre de l'entitat Dones Juristes.
- Les dones transformen des del temps i els treballs: Sra. Cristina Carrasco, professora del Departament de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona on forma part del grup de recerca sobre feines i gènere. Impulsora del grup de Dones i Treballs de l'entitat Ca la Dona. I la Sra. Teresa Torns, Professora titular de Sociologia a la Universitat autònoma de Barcelona. Durant més d'una dècada coordinadora del Grup Dona del Consell de Benestar Social.
- Les dones transformen des de la cultura: Sra. Marta Darder, Doctora en Filologia Clàssica, Artista i gestora cultural especialitzada en provocar relació entre persones de diferents àmbits a partir de les arts.

-
- Les dones transformen des dels espais de la ciutat per a la vida quotidiana: Sra. Zaida Muxí, Doctora arquitecta, amb la col·laboració de Roser Casanovas .

Aquestes ponències serviran per iniciar el debat durant el procés participatiu (presencial i online).

Del resultat de les propostes recollides al llarg del procés participatiu i durant els dies de celebració del congrés, s'elaboraran les línies estratègiques del futur Pla Municipal per a les Dones 2011-2014

EIX TEMÀTIC 1: LES DONES TRANSFORMEM DES DE LA CIUTADANIA

Autora: Encarna Bodelón

En este proceso, la ciudad global se reconfigura como un espacio en parte desnacionalizado que permite reinventar parcialmente la ciudadanía. Esta reinención desvía la naturaleza efectiva de la ciudadanía desde sus aspectos formales, la nacionalidad estrictamente definida en los códigos (...) De hecho, interpreto estas formas de acción política como un movimiento por el ejercicio de la ciudadanía que gira en torno a la reclamación de nuevos derechos. No se trata exclusiva o necesariamente de prácticas urbanas. Pero es sobre todo en las grandes ciudades donde podemos observar simultáneamente las mayores desigualdades y las condiciones que se avienen mejor con estas prácticas ciudadanas. Además, en las ciudades globales estas prácticas conllevan también la posibilidad de emplear directamente formas estratégicas de poder, algo que considero significativo en un contexto progresivamente privatizado, globalizado y escurridizo¹.

La ciutadania de les dones s'ha desenvolupat en el context d'un model de ciutadania i drets androcèntrics. En els dos últims segles les dones han denunciat les mancances d'un model de ciutadania construït, entre altres, sobre l'exclusió de gènere. A finals del segle XVIII es va generar una nova forma d'excloure les dones². Les no-

ves formes de ciutadania partien del reconeixement de drets civils i polítics. El reconeixement d'aquests drets es va negar totalment i/o parcialment a les dones fins al segle XX, principalment a través de la institució del matrimoni, i de la idea que als homes pertocava l'esfera pública i a les dones l'esfera domèstica o privada, on els drets no hi tenien lloc. Durant molts anys les noves cartes de drets i constitucions van legitimar l'absència de les dones de la dimensió política i civil de la ciutadania, de la presència en la vida política institucionalitzada pels estats liberals. La lluita pels drets civils i polítics de les dones i el seu posterior reconeixement no van acabar amb les limitacions de la ciutadania per les dones. Des de principis del segle XX, la dimensió social de la ciutadania, el reconeixement de drets socials, impulsat pels models d'estat del benestar, també es va veure clarament retallat a les dones. Els models d'estat del benestar van connectar al llarg del segle XX el reconeixement dels drets socials amb un model de treball productiu prototípicament masculí.

Les polítiques de *welfare* van tenir una doble cara. Per una banda, van suposar un gran avenç respecte de les polítiques liberals, però a la vegada van marcar els límits dels debats distributiu i de lluita contra la subordinació sexual. D'aquesta forma, en els estats del benestar es produeix una incorporació de les dones als drets civils, polítics i socials de ciutadania, però una incorporació marcada pel requeriment d'assimilació de les dones a un model de ciutadà masculí.

En el context de la concepció de la ciutadania vinculada al l'estat del benestar l'exclusió de les dones s'ha definit com un problema de discriminació, de manca d'accés als recursos i les oportunitats. Aquestes concepcions de la ciutadania no es plantegen que la permanent exclusió de les dones indica un fracàs del model de ciutadania. El model de ciutadania dels estats del benestar, que donava continuïtat a la idea de família formada per un cap de família que proveïa els ingressos i una mestressa de casa que es feia càrrec de la cura de tota la unitat familiar i restava allunyada del mercat de treball, no va ser qüestionat per la permanent «discriminació» que patien les dones. Ara bé, definir l'exclusió de gènere en termes de «discriminació» i no d'opressió, de fracàs de tot un model, planteja moltes insuficiències: la discriminació és un concepte que individualitza el problema, que converteix en un pro-

¹ Sassen, Saskia, (2003). *Contraesgrafías de la globalización. Género y ciudadanía en los circuitos transfronterizos*, Traficantes de sueños, Madrid. (p. 90)

² Sainsbury, Diana, (ed) (1996), *Gender, Equality and Welfare States*, Cambridge, University Press, Cambridge.

blema les persones excloses. El concepte de discriminació va tractar les dones com a víctimes de situacions individuals i no com l'exemple del fracàs d'una forma d'entendre l'organització social, com l'exemple de les insuficiències de la ciutadania liberal i de l'existència d'opressions no abordades.

El ple reconeixement dels drets de ciutadania de les dones es pot abordar des de perspectives diferents, que resumirem en tres models:

a) La incorporació de les dones als models tradicionals de ciutadania. Aquest model és el que podríem identificar amb les posicions del feminisme liberal, amb la reivindicació del reconeixement de la ciutadania femenina i afegir les dones a les construccions de la ciutadania existents. És un model que històricament ha permès a les dones assolir fites molt importants, com el reconeixement del dret de vot. Ara bé, és també un model que s'ha mostrat insuficient per situar l'experiència de vida de les dones, que deixa fora de l'articulació dels drets gran part de les dones.

b) La redefinició de la ciutadania des de la reivindicació d'un nou universalisme sexualment neutral. Les propostes d'aquells i aquelles que creuen que el model actual de ciutadania és insuficient però que aquestes insuficiències es poden superar pensant des d'un subjecte sexualment neutral estan en aquesta línia. Moltes de les crítiques contemporànies als models liberals de ciutadania no plantegen el problema de gènere i amb això continuen amagant que els models falsament universalistes no inclouen les dones.

c) El reconeixement de les dones, per construir un model universal i divers de ciutadania. En aquest cas la construcció d'un nou model de ciutadania universal i global es basa en el reconeixement, en la incorporació de la diversitat humana i, en concret, en el reconeixement de l'experiència de les dones a l'hora de definir els drets. Així, per exemple, Ana Rubio afirma:

Sólo restituyendo a las mujeres en la plena ciudadanía través de la democracia paritaria y transformando el concepto de representación política, así como revisando la división sexual del trabajo se logrará un cambio radical en el reparto de roles sociales por razón del sexo. Si estos cambios estructurales no se producen, las políticas actuales en materia de igualdad serán el instrumento que

crea el espejismo de un avance³.

Es tracta d'un tipus de ciutadania basat en un universalisme que accepta la diversitat i la diferència i cerca una nova articulació «entre allò que és universal i allò que és particular». L'universalisme és entès així no com una falsa imparcialitat, sinó com un compromís amb el valor i la participació iguals de tothom⁴.

Les crítiques feministes als models tradicionals de ciutadania es caracteritzen per trencar la separació patriarcal entre l'esfera pública i l'esfera privada i per denunciar com la construcció d'aquesta separació va permetre desvincular les dones dels models de ciutadania pública⁵. Els efectes de les relacions entre l'esfera pública i privada es veuen clarament quan entenem que una part de les limitacions que tenen les dones per a la seva participació en l'esfera pública deriva dels papers que els són assignats en l'esfera privada; la ciutadania pública pren la seva significació per les dones i arrossega la seva situació de no ciutadanes en l'esfera privada.

El significat que hem donat al concepte de ciutadania és deutor d'aquesta relació amb el món públic: l'articulació de la ciutadania al voltant d'un concepte de drets els que adreça com a relacions basades en un paradigma social individualista i descontextualitzat.

Repensar la ciutadania des del feminisme implica, per tant, diferents elements: a) En primer lloc, trencar l'estructura dual de la ciutadania. Avançar cap a un model de ciutadania per a les dones i per a tota la societat que posi en qüestió l'estructura social patriarcal moderna, basada en la dicotomia de l'esfera pública i privada. b) En segon lloc, articular un model de ciutadania plural i diversa, que expressi la diversitat humana i, concretament, la diversitat de les dones i les seves necessitats. c) En tercer lloc, passar de la ciutadania a la «ciudadania». Desenvolupar unes relacions de ciutadania que s'articulin des d'una estructura de drets que permeti reconèixer la vinculació dels éssers humans i les seves necessitats de relació i cura, allò que una part del feminisme ja ha anomenat una nova «ciudadania».

L'espai urbà, la ciutat, es considera avui dia com un espai privilegiat per desenvolupar un concepte divers de ciutadania i com un espai que ofereix a les dones la possibilitat de construir una ciutadania en femení. A

³ Ana Rubio, (2005) Ciudadanía y sociedad civil: avanzar en la igualdad desde la política, en: http://www.malagahorizonte2012.es/subidas/archivos/ara_101.pdf (p.20)

⁴ Mouffe, Chantal. (1993). El retorno de lo político. Comunidad, ciudadanía, pluralismo, democracia radical, Ed. Paidós, Barcelona. I també Young, Iris Marion (1990). Justice and the Politics of Difference, Princeton, University Press, Princeton.

⁵ Pateman, Carol. (1989) The Disorder of Women. Polity Press, Cambridge

la ciutat tots els temps, els treballs i les relacions de la vida quotidiana es produeixen en un sol espai, sense la fèrria distinció entre les esferes pública i privada. S'hi produeix la relació entre les persones que hi vivim, i es manifesta la diversitat de contextos, desitjos i necessitats. L'àmbit de la ciutat ofereix la possibilitat de fer visible les experiències de les dones, que a d'altres nivells semblen irrelevantes políticament. Participar, i expressar totes les necessitats i les demandes que són fruit de la vida quotidiana a la ciutat fa possible ampliar la noció de ciutadania, tot transformant-la, no només per a les dones, sinó per a tota la població.

A l'hora de promoure aquests canvis en el context de la ciutat, en el context de la ciutat de Barcelona aquestes demandes les podem vincular a diferents intervencions.

1. El trencament amb l'estructura dual de la ciutadania

El trencament amb l'estructura dual tradicional de la ciutadania implica el reconeixement d'aquells que han quedat fora d'allò definit com a espai públic⁶. La ciutat s'ha construït els últims segles com un espai públic de relació, però entre els espais públics hi ha espais privats; els espais públics són impensables sense un model d'espai privat.

Les polítiques de la ciutat poden fer visible l'espai privat en el qual s'han situat les vides de moltes dones; en aquest sentit, una nova ciutadania requereix intervencions adreçades a diferents nivells.

a) Cal feminitzar la política a la ciutat de Barcelona des de les aportacions dels moviments de dones. Cal incloure la política feminista com un eix imprescindible en la política local. Les polítiques de dones poden ser un exemple de com és possible renovar les polítiques públiques des de la participació directa de la ciutadania.

b) Cal transversalitzar a tota la política municipal l'eix de gènere. La reflexió de gènere ha d'incorporar totes les polítiques municipals per fer efectiva una nova ciutadania per a les dones.

c) Cal convertir els drets de les dones en drets exigibles, com ho són els drets tradicionalment vinculats a

l'espai públic.

d) Cal garantir l'aplicació de la legislació promoguda en l'àmbit internacional, nacional i autonòmic per fer efectiu el dret a la igualtat de les dones. La institucionalització de la paritat política i dels principis d'igualtat efectiva en tots els àmbits de l'administració local. Cal garantir la presència paritària de les dones en tots els òrgans de govern de la ciutat de Barcelona i en totes seves polítiques públiques.

e) Cal continuar amb l'extensió de les prestacions i els drets més enllà de l'estatus jurídic de situació «legal» o «illegal».

f) Cal vetllar per a l'eliminació de totes les formes de violència contra les dones.

g) Cal fer visible l'estructura de gènere dels pressupostos públics i dissenyar pressupostos no androcèntrics.

2. Un model de ciutadania plural i diversa per a les dones, per a tothom

En el context de la ciutat, el desenvolupament de la plena ciutadania de les dones es troba clarament vinculat al reconeixement de la diversitat de les dones i les seves experiències. Això implica garantir l'igual accés en la diversitat als drets per a les dones.

Des d'aquesta perspectiva, les intervencions diverses per part de diferents col·lectius de dones o diferents dones, no impliquen afirmar una mancança, sinó afirmar que el model tradicional d'assignació de drets i prestacions no ha tingut en compte les necessitats diverses de les dones. D'aquesta manera, la diversitat de les dones ens ajuda a construir un nou subjecte de drets, un subjecte que no es caracteritza per allò que li manca respecte del model, sinó per ser una part més del nou model de ciutadania.

Les polítiques de dones han de liderar el reconeixement de les aportacions a les nostres societats de les dones immigrants i lluitar contra els prejudicis i les discriminacions de les quals són objecte; defensar el dret a la

⁶ Lister, Ruth, (2003). *Citizenship. Feminist Perspectives*, Palgrave Macmillan, New York.

ciutadania de les dones «no estàndards» i dones amb capacitats diverses; garantir els drets de les dones grans, de les dones lesbianes; lluitar contra les situacions d'exclusió social patides per les dones; donar suport a dones soles amb fills, a dones empresonades i expreses; reconèixer les aportacions de les dones gitanes, etc.

Una ciutadania enclavada en la perspectiva de gènere ens permet fer conscient la població que les accions específiques i/o diverses no són «discriminacions positives» sinó formes de construir la igualtat efectiva. El rebuig a la desigualtat social i l'exclusió de gènere implica lluitar contra la desigualtat sexual estructural que patim les dones. Des d'aquesta perspectiva, la lluita contra la discriminació no és quelcom puntual i individual, sinó una estratègia per fer visible la presència de vectors de dominació sexual.

3. De la ciutadania a la «ciudadania»: una ciutadania en clau de gènere

L'accés als drets des de l'experiència de les dones significa incloure en els drets que garanteix la ciutat de Barcelona i els seus serveis les necessitats de les dones. Reconfigurar els drets per incloure la vida de les dones implica incorporar la ciutadania, la xarxa de relacions, els valors i les capacitats desenvolupades per les dones.

D'aquesta forma espais i relacions pensats com a relacions o espais no polítics, on no arriba la ciutadania, passen des del concepte de «ciudadania» a ser espais i relacions polítiques.

En aquest sentit, les jornades del grup Dones i Treballs celebrades a Ca la Dona l'any 2007 afirmaren:

La cura té a veure amb la sostenibilitat de la vida, el benestar de les persones i amb la manera com cobrim les necessitats bàsiques quotidianes: subsistència, protecció, afecte, coneixement, participació, descans, creativitat, identitat, llibertat... Volem posar en el centre de la vida les persones. Entenem la ciutadania com la responsabilitat social i compartida per la cura de la vida humana. I per nosaltres això és fer política. En aquestes jornades cerquem reforçar l'acció política de les dones, crear un espai per reflexionar sobre la ciutadania i la sosteni-

bilitat i compartir reflexions i experiències entre dones.

EIX TEMÀTIC 2: LES DONES TRANSFORMEM DES DE LA CULTURA

Autora: Marta Darder

Porta'm a l'hort Les dones transformem des de les cultures

No pises la semilla. En ella está todo el universo.

LAURA ESQUIVEL, *Íntimas suculencias:*

Tratado filosófico de cocina, 1998.

—Àvia, porta'm a l'hort. Ensenya'm les cebes, els naps, els tomàquets, els enciams, les bledes. Com fas que creixin tan verdes, grans i bones?

—Com ho faig?! Poc que sabria dir-t'ho. Jo els parlo, les toco, les escolto, les cuido i elles agraeixen l'aigua fresca.

Conversa amb la meva àvia, Tamar Zadar

Valorar / Qüestionar, Mostrar / Ampliar, CULTURES reivindicar / transformar

Valorar, mostrar, transformar des de nosaltres mateixes per canviar la cultura de totes i tots cap a una ciutadania fonamentada en el respecte i la convivència. Valorar per transformar des de dues posicions: mostrar i reivindicar.

Valorar / Qüestionar

Qüestionar i dubtar del que ens han dit que és cultura. Què és cultura? Per què? Què entenem per cultura? Què creiem que inclou el terme cultura? Què ens han dit que significa? Quan pensem en la cultura les imatges que ens vénen —o ens haurien de venir— són les galetes de la mare, les veus d'Hildegarda de Bingen, les cançons de Bebe, el meravellós bigoti de Frida Kahlo, les llimones de l'hort de la Natàlia, les ganyotes d'Ana Mendieta, els macarrons de l'àvia, les rastes, els contes, les llegendes, la roba, el com em moc, com em relaciono, la cura que tinc pels altres, i tantes altres coses. La diversitat és immensa i és una font de riquesa. Qüestionar per poder obrir camps de treball i valorar aquells

aspectes que ens interessin, inquieten i que necessitem.

Qüestionar temàtiques universalistes, estereotips dogmàtics, identitats immobilistes, maneres de fer, estructures socials de la cultura patriarcal que situa les dones en la marginalitat. Analitzar l'ús del llenguatge on el silenci o la no menció és exclouent per sistema. Reconèixer la construcció d'estereotips als anuncis, als films tradicionals, als mitjans de comunicació. Interrogar alguns costums tradicionals i dogmes globals que col·loquen el col·lectiu femení en el mutisme, la invisibilitat i/o la submissió. Observar ensenyances familiars, acadèmiques, socials o temàtiques enquistades en les arts que sotmeten les dones a amagar els seus somnis, els fers quotidians i les il·lusions. Qüestionar, dubtar d'allò que ens diuen que és cultura per valorar què és per a nosaltres.

Valorar, de les dones, per exemple, la capacitat de treball participatiu; la importància de les actituds relacionals alimentades des de tots els temps, ja sigui en la vida quotidiana o en espais socials; els treballs de cura familiars i/o veïnals; els coneixements culinaris, els de medicina natural, les arts; la memòria intergeneracional dels fets, dels valors, dels drets i deures, del respecte, de la convivència.

Valorar a més la necessitat que sigui reconegut per la societat, reproduït, sumat als fers de la vida social com a model a seguir per aconseguir una millora en la vida de totes i tots.

Valorar la participació de les ciutadanes barcelonines en la transformació social i en la construcció de la ciutat (reconèixer els propis sabers, coneixements i valors). Qüestionar, analitzar i reflexionar en clau de gènere la cultura dominant (tallers als barris amb expertes). Valorar la llengua com a eina de transformació de la realitat (afavorir l'ús "a més de les formes dobles, genèriques, col·lectives o neutres, també dels noms d'oficis, càrrecs i professions; exigir el compliment de la normativa del llenguatge no-sexista"). Fer valer el potencial de les aptituds específiques de totes les dones (grans, joves, de procedències diverses...). Fomentar l'intercanvi i la relació horitzontal (reflexionar sobre les dinàmiques de participació de les dones).

Mostrar / Ampliar

Acotar per ampliar i tenir espai per mostrar. Concretar què és cultura és una tasca difícil, infinita —si volem—, canviant tant per la seva evolució a través del temps com per l'amplitud en la contemporaneïtat. Ara per ara, fem visible què entenem per cultura des d'una visió àmplia del terme, i transformem-la des de les cultures i amb les cultures amb una visió crítica de dones. Per acotar el terme visitem el sentit etimològic del mot que ens ajuda a construir un discurs inclúsiu davant el bombardeig exclusivista i discriminatori a què estem acostumades als mitjans de comunicació, a la publicitat, als estudis acadèmics, etc.

Cultura, del llatí cultura, -ae (de colo) significa 'cultivar la terra, l'esperit, l'ànima; tenir cura de la terra, tenir cura per fer créixer i recollir els fruits'.

Si fem una digressió progressiva, una desviació subjectiva del terme i duem el sentit cap al camp que ens ocupa, és a dir, cap a la ciutat, podem dir que cultura, entre altres coses, és:

'tenir cura de la ciutat, fer créixer amb la cura la ciutat, buscar noves vies de convivència i de respecte mitjançant la ciutadania, recollir-ne els fruits, procurar la sostenibilitat també a través de la cura'.

Tenir cura és un art. L'art de la cura té molt present que un dels factors més importants del mateix art és el COM es té cura.

Tenir cura de com es fan les coses i fer-les com volem per transformar la realitat. Aquesta cura duta a terme amb una inversió de moltes hores i coneixements és imprescindible per a la ciutat, i, en canvi, és invisible i discriminada. Per fer visibles aspectes específics de la cultura de les dones, els seus desigs, inquietuds i sabers cal incidir en el procés d'empoderament. Aconseguir que cada una de nosaltres digui allò que vol amb llibertat i convenciment. Com diu l'Ester, la cultura és contranatura, és un posar ordre humà en la natura, endreçar. I també procurar desordre voluntari; una nova endreça, vies noves i/o pràctiques ja existents posades a la llum.

Mostrar per fer visible. Mostrar valors, fets i accions cabdals de les cultures del dia a dia que ens identi-

fiquen, ens fan créixer i ens ajuden a recollir-ne els fruits en benefici de totes i tots. Fer visible la cultura de la pau, la de la vida; la capacitat de vetllar per; el coratge d'afrontar els contratemps; la destresa de dominar els temporals. Ocupar espais nous per mostrar amb més força; sortir i envair llocs que ens pertoqueuen. Mostrar des d'haver valorat i en la recerca de la transformació.

Acotar el terme cultura esdevé un acte d'amplitud. La cultura es multiplica en cultures. S'il·luminen camps de treball, horts i cuines (també en sentit simbòlic), dels quals les dones són coneixedores i sàvies:

Des de l'art de la cura, la cultura és cultures. Les dones hem de mostrar la importància de com tenim cura a la vida quotidiana i a la pública. Fer patents les capacitats pròpies. Mostar i reclamar també, per extensió, la necessitat i el dret a la coeducació, a l'alfabetització multimèdia, a l'esport, al treball amb les cultures migrades, als intercanvis i a l'enriquiment mutu des de la diversitat.

Les dones de la ciutat de Barcelona han exercit sempre un paper imprescindible en la transformació de la vida cultural. Cal insistir en fer visible la memòria històrica (els moviments de dones, les entitats, les lluites alternatives i la suma de forces), els sabers, els coneixements, les qualitats de totes les dones des d'una perspectiva àmplia de la cultura. Investigar, mostrar i reclamar el reconeixement dels referents dones i dels fets històrics de les dones (xerrades, exposicions i difusió). Fer visibles les formes de fer i les xarxes existents que sumen esforços. Potenciar l'Observatori de les Dones amb recursos. Difondre la necessitat d'un canvi cap a la igualtat. "Fomentar la creació i garantir el manteniment dels mitjans de comunicació alternatius i les noves tecnologies als districtes, com a eines imprescindibles per a les ciutadanes". (Televisió per internet als barris produïda per les mateixes veïnes).

Reivindicar / Transformar

Les dones transformem des de la cultura, les dones transformen la cultura, com em va assenyalar la Bea Porqueres, o les dones transformem des de les cultures. Totes hem de poder dir des de nosaltres mateixes. S'ha de procurar transformar des del que cada dona

cregui necessari. Ampliant temàtiques i possibilitats. Si afavorim un espai i un ambient idonis per tal que no tinguem por, ni ens autocensurem, infinitat d'aspectes de les nostres cultures que a les altres se'ns escapen aniran sorprenent-nos i enriquint-nos.

Seguir els impulsos, rebatre les censures que ens impedeixen realitzar els desigs, són un camí propici per al canvi i l'evolució. Per petit que sigui un somni, una voluntat de fer d'una altra manera al que ens han dit, és important tenir-los en compte i perseguir-los; les coses petites transformen l'entorn i, com una taca d'oli, afavoreixen una millora en la qualitat de vida. Aprofitar les oportunitats i cultivar la capacitat de reacció, el criteri propi; incentivar la construcció des de noves perspectives, modificar allò que ens coarta, trencar les tanques per transformar el dins i el fora.

Somniem en allò que volem i ho aconseguirem; deixem volar la imaginació i perseverem en mostrar com sustentem la família, la capacitat d'escriure poemes, la cura que posem a servir un te, les puntes de coixí, les paraules d'encoratjament quan algú té por, el valor per sanar malalties, la carícia d'ànims a una amiga, la resistència en les guerres, el temps d'espera en l'al·lactament, el valor d'afrontar la violació, la paciència en el creixement, el recolzament en la lluita per les llibertats, les capacitats d'adaptació, la força per tornar a aixecar-nos, el riure entre amigues, la sensació de llibertat quan saltem la tanca.

Les ciutadanes de Barcelona transformem des de la necessitat d'incidir en l'amplitud de mires i en la diversitat de perspectives. Cal seguir exigint l'escola com a eina de transformació de consciències i augmentar la formació permanent en clau de gènere en tots els àmbits (treball en la diversitat, en la coeducació, en la flexibilitat horària; seguir revisant els programes de coneixements i d'activitats des d'una perspectiva plural i d'igualtat). Exigir una política dels mitjans de comunicació amb perspectiva de gènere (amb visibilitat institucional de la diversitat de les formes de fer i sentir de les dones; intervenir en la construcció de les informacions i en els programes de ficció; ser productores de continguts). Exigir unes polítiques culturals plurals, que feminitzin els conceptes, els continguts i les activitats cap a la recerca de la igualtat (incorporar la dimensió d'igualtat d'oportunitats a les arts). Augmentar la presència de dones en tot el procés de la

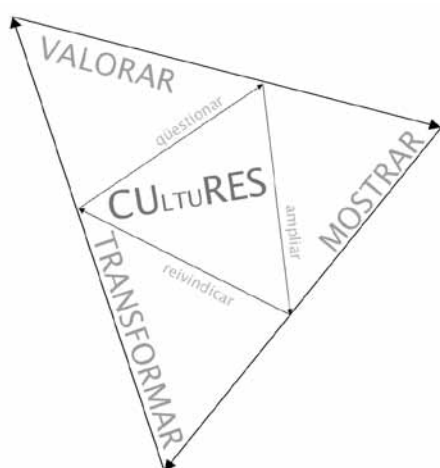
cultura pública.

Per transformar, valorem i mostrem.

A través del diàleg i la discussió. Entre generacions. En la revisió del llenguatge en clau de gènere. En la construcció d'identitats, en l'anàlisi dels estereotips, en la visibilitat de les dones en actes públics i en els mitjans de comunicació. En la visibilitat de l'art de la cura i el reconeixement i respecte en l'àmbit social, moral, laboral. En la lluita per a la igualtat d'oportunitats i el reconeixement de les diferents cures i cultures.

Fent visible de forma pública les activitats, els sabers, els coneixements, les creences, les formes de fer de les cultures de les dones. Les arts de la cura, de la cuina, de la música, de les relacions. Les noves maneres d'usos de la llengua, les necessitats de les programacions culturals.

Reivindicant actituds pròpies que afavoreixen la convivència i el respecte, dinàmiques participatives, estratègies relacionals, recerca de consens, les capacitats de mediació, espais de llibertat on es pugui opinar sense discriminació, la normalització lingüística des del punt de vista de gènere (textos, programacions, cartells...), les aptituds de transformació social...

Esquema-llavor de les cultures.

Jugar i arriscar. Anar a l'hort i recollir les llavors. No trepitjar-les per tornar a sembrar. Riure o jugar o treballar des d'un sentit lúdic del fer també són formes serioses de valorar, mostrar, reivindicar per transformar la ciutat cap a un concepte de cultura

immers en la ciutadania.

EIX TEMÀTIC 3: LES DONES TRANSFORMEM DES DELS TEMPS I ELS TREBALLS

Autores: Cristina Carrasco i Teresa Torns

Tant el de temps com el de treball són conceptes que han estat segrestats històricament per la ideologia productivista de les societats industrials i, en conseqüència, el seu significat s'ha empobrit en remetre's a la producció assalariada o tenir-la com a referent. És en aquest sentit que ens sembla fonamental centrar-nos en aquesta ponència en una reflexió sobre aquests dos conceptes, que en la seva expressió aplicada determinen i dibuixen de forma important la vida de les dones.

1. Aproximació conceptual

Treball i treball de cuidar persones.

Si entenem per treball la participació humana en els processos de producció de béns i serveis necessaris per a la satisfacció de les necessitats humanes, llavors el concepte de treball va molt més enllà de l'òptica reduccionista que en té l'economia. Segons l'economia i la resta de les ciències socials, el treball és una activitat remunerada; per tant, es fa referència a ocupació o autoocupació, que és un tipus de treball. Però exclou altres tipus de treballs absolutament necessaris per a la sostenibilitat de la vida humana, com el treball domèstic i el de cuidar persones, o absolutament necessaris per a la cohesió social, com el treball de participació ciutadana.

L'ocupació ha estat concebuda des dels orígens de les societats industrials com l'activitat central de la vida, la qual ha marcat els horaris, les jornades i la vida de les persones. En les societats capitalistes en què vivim, l'ocupació és la principal font d'ingressos per a una part important de la població. A més, l'ocupació també significa representació social i genera drets de ciutadania. D'aquesta manera, s'ha anat donant valor a aquesta activitat mercantil i amagant la resta dels treballs.

El treball domèstic i de cuidar persones implica la

producció d'una sèrie de béns i serveis (menjar, roba rentada i planxada, casa neta, etc.), però també tenir cura directament de les persones. Aquesta última activitat segurament és la que presenta més dificultats d'organització i requereix de més dosis d'energies emocionals.

Ara bé, les necessitats de cura de les persones estan íntimament lligades a la idea de dependència. Però el concepte de dependència que habitualment s'utilitza n'és una versió restringida que s'ha reduït a les persones ancianes o amb alguna minusvalidesa. No obstant això, la dependència humana —de dones i homes— no és cap cosa específica de determinats grups de població, sinó que és la representació de la nostra vulnerabilitat; és quelcom inherent a la condició humana i, per tant, intrínsecament universal: tothom és dependent i necessita que el cuidin, encara que, naturalment, de maneres diferents depenent del moment del cicle vital (dependències biològiques, econòmiques, emocionals, etc.). Malgrat que en determinats períodes de la vida pot ser, fins i tot, que hom no requereixi cures físiques o econòmiques, sempre cal l'atenció emocional, fins i tot en aquells adults sans i feliços i aparentment autònoms. Per tant, si la dependència és universal, els treballs de cuidar persones són inevitables.

En conseqüència, identificar, donar nom i fer visible la necessitat de cuidar persones per a la sostenibilitat de la vida humana, ens duu a dues temàtiques bàsiques sobre les quals hauríem de reflexionar. La primera té a veure amb la necessitat que té la producció de mercat del treball no remunerat, ja que la possibilitat de disposar de força de treball en depèn. Només l'enorme quantitat de treball domèstic i de cuidar persones que s'està portant a terme fa possible que el sistema econòmic pugui continuar funcionant.

I la segona té relació amb la universalitat de la dependència i cuidar persones. Deixar el treball de cuidar persones en mans de les dones és una de les principals fonts de desigualtats entre dones i homes i una de les raons de la pobresa específica de les dones. El treball de cuidar persones pot implicar molt temps i energies, i no sempre és satisfactori; especialment quan es cuiden persones ancianes i/o discapacitades. Si la dependència és universal i afecta tota la població, caldria considerar-lo un tema social i polític i no

«un assumpte de dones». Per tant, caldria reflexionar sobre l'organització social de la cura de les persones, sobre quines haurien de ser les demandes socials, sobre com eliminar una tradició i una ideologia familiar que l'èxit principal de la qual és que les dones mateixes hagin acceptat el paper de cuidadores de «forma voluntària, patint en silenci» i sobre com cal esborrar de la consciència col·lectiva que el treball de cuidar algú correspon a l'espai privat. Mentre es mantingui aquesta noció de correspondència a l'espai privat, serà inevitable que en l'imaginari col·lectiu se segueixi associant aquest treball a l'esclavitud i s'estengui aquesta noció a les dones que porten a terme el treball quan aquest es mercantilitza.

En qualsevol cas, caldria assenyalar que les dones amb més qualificació mercantil i ocupacions de més qualitat, tenen més possibilitats de gestionar el seu temps (tret, tal vegada, dels alts càrrecs) i, sobretot, gràcies al seu poder adquisitiu més gran, tenen més possibilitats d'externalitzar part del seu treball domèstic i de tenir cura dels seus.

Concepte de temps

El concepte de temps està íntimament lligat als treballs. De les problemàtiques específiques que es manifesten en relació amb els temps, ens sembla important destacar-ne tres:

a) En primer lloc, s'ha de destacar que el temps industrial és un temps de rellotge, un temps cronometrat en hores totes iguals, un temps objectiu mesurable en unitats físiques. Ara bé, des que el temps es comença a estudiar des d'una perspectiva de gènere, comença a fer-se visible el seu caràcter pluridimensional. D'una banda, el temps té una dimensió quantitativa (la més coneguda), la qual respon al mesurament tradicional en hores de la producció mercantil. Però també hi ha dimensions difícilment quantificables, per exemple, en el treball de tenir cura de persones, el temps de gestió, d'organització; el temps de vigilància, d'«estar atenta a», accessibilitat, disponibilitat. Una altra dimensió del temps difícilment quantificable és la distribució al llarg del dia en les diferents activitats i les tensions que moltes vegades comporta l'intentar fer compatibles els diferents horaris. Per exemple, com es pot mesurar la tensió de sortir corrents de la feina per poder arribar

al col·legi a les cinc de la tarda per recollir-ne la criatura? Això es lliga a la dimensió relacional del temps. És a dir, moltes activitats es duen a terme en conjunt amb altres persones, ja siguin de treball de cuidar algú, d'oci, etc.; per tant, el tema és de coincidència, d'organització dels temps i espais.

No obstant això, a pesar dels problemes que presenta el temps com a element multidimensional, es pot afirmar que els estudis sobre els temps i el mesurament de l'ús del temps han afavorit i permès fer evident: a) l'existència del treball domèstic i del treball de tenir cura de les persones; b) les enormes desigualtats entre dones i homes en la distribució dels treballs i en la càrrega global de treball; c) la doble jornada i doble presència de les dones adultes; i d) la variabilitat dels treballs no remunerats al llarg del cicle vital.

b) Una segona temàtica té a veure amb els diferents objectius del treball mercantil i del treball domèstic i de cuidar persones. Aquest darrer està orientat a la cura i el benestar de les persones; per tant, el temps que necessita no està regit per una lògica productivista, tal com succeeix amb els temps del treball mercantil, l'objectiu del qual és l'obtenció de beneficis. A pesar que la producció industrial imposa uns temps molt rígids, en general les jornades i els horaris del treball de cuidar algú són més rígids, ja que estan condicionats per les necessitats de les persones.

Les diferents lògiques dels dos treballs s'evidencien i concreten en les seves diferents lògiques temporals, absolutament incompatibles. El temps industrial és concebut com a diacrònic, es desenvolupa al llarg del temps mesurat en hores. En canvi, el temps del treball domèstic i de tenir cura d'algú és sincrònic: es porta a terme, es gestiona i s'assumeix de forma simultània amb el treball de mercat: la coneguda doble jornada / presència, que té greus conseqüències en la salut psíquica i física de les dones. La gestió de la tasca de cuidar algú és molt complexa i crea moltes tensions, fins i tot quan la gestió és social. Però en les nostres societats aquesta gestió s'ha traslladat a les llars, on les dones tenen un poder de negociació molt més fràgil. Els conflictes personals i de relació que això implica estan aguditzant la violència contra les dones.

c) El tercer tema significatiu és la centralitat del temps

de treball industrial. Des del desenvolupament de la indústria, són les jornades laborals les que han organitzat la vida i els projectes de vida de les persones. En funció de la jornada laboral s'ha organitzat la societat: la vida de les ciutats, l'oci, el comerç, etc., la qual cosa indica a què dóna valor aquesta societat. Actualment els processos de flexibilització a favor de la producció de mercat, cada vegada més estesos en el mercat laboral i de formes cada vegada també més variades, estan afectant negativament les possibilitats de gestió i de realització dels treballs de cuidar persones, que, com ja s'ha dit, presenten en general fortes rigideses horàries.

Des dels moviments feministes i de dones s'ha anat plantejant la necessitat de desplaçar la centralitat de l'ocupació cap a les condicions de vida de les persones, enteses aquestes com a quelcom que va molt més enllà de la idea de benestar que habitualment es fa servir dintre de l'anomenat «estat de benestar». Inclou l'experiència de les dones en totes les dimensions de la vida, particularment aquella que té a veure amb el treball de cuidar persones. Però aquest canvi de paradigma no és fàcil i exigeix d'entrada que s'impedeixi que les empreses tinguin disponibilitat absoluta sobre el temps dels treballadors i les treballadores, que es plantegin mesures efectives de reducció del temps de treball i de reorganització de la jornada laboral.

2. Evolució i situació actual a Barcelona

Les dones en el mercat laboral: una mirada des del model masculí

L'anàlisi més habitual de la participació laboral de les dones ens duu a observar fonamentalment les taxes d'activitat, ocupació i atur i algunes condicions de contracte, jornada i ingressos. Observant les taxes d'activitat, no hi ha dubte que continua l'entrada progressiva i persistent de les dones barcelonines en el mercat de treball (taula 1). En aquests últims vuit anys, la taxa d'activitat femenina ha augmentat en deu punts percentuals i l'increment de la taxa d'ocupació encara ha estat més elevat (12 punts percentuals). També han augmentat les taxes masculines, tant d'activitat com d'ocupació, però en percentatges força menors.

No obstant això, la participació laboral femenina manté diferències significatives amb la participació masculina.

De fet, la temporalitat i la parcialitat són característiques més pròpies de l'ocupació femenina. Per exemple, el 2006, en relació amb la jornada, el 21,0% de les dones barcelonines treballaven a temps parcial enfront del 5,1% dels homes. A més, si s'observa el temps mitjà de treball mercantil, els homes dedicaven 42 hores i 24 minuts setmanals a l'ocupació, mentre que les dones hi dedicaven 36 hores i sis minuts (6 hores i 18 minuts menys que els homes a la setmana). Es pot destacar que les diferències més grans en el temps que dedicaven dones i homes a l'ocupació es troben en dues franges concretes: la que va d'11 a 34 hores setmanals, en la qual se situa el 27,1% de les dones i el 9,4% dels homes, i la franja de més de 45 hores setmanals, en la qual se situa el 10,1% de les dones i el 25,0% dels homes.

Ara bé, la situació laboral manifestament desigual de les dones en relació amb els homes no vol pas dir que no hi hagi un sector de dones amb ocupació estable i més ben remunerat. Això no obstant, les diferències respecte als homes persisteixen també en «les bones» ocupacions, aspecte que es pot constatar tenint en compte les diferències salarials entre dones i homes.

La informació assenyala en conjunt que, malgrat la dinàmica creixent de l'ocupació femenina, les dones, en general, presenten una integració en el mercat laboral molt diferent a la participació masculina. La qüestió és saber si aquestes desigualtats són transitòries o si són estructurals. És a dir, a mesura que les dones es vagin incorporant a l'activitat mercantil, aniran desapareixent els problemes i les discriminacions que afecten el mercat laboral femení i, cada vegada més, aquestes s'aniran igualant als homes en la seva forma de participació en el treball de mercat, o en canvi es mantindran les desigualtats? El problema de fons que es planteja és si realment és possible aconseguir una igualtat total en l'ocupació sense un canvi profund en el model dominant, o, dit d'una altra manera, si és possible que les dones s'igualin als homes en la seva forma de participar en la societat: en el treball de mercat, en els càrrecs o llocs de poder, en l'ús de l'espai públic, etc.; que conquereixin aquells espais socials tradicionalment reservats als mascles i que gaudeixin de reconeixement i estatus social, sense que això alteri el model econòmic patriarcal en què vivim.

Treball i condicions de vida: la recuperació de l'experiència femenina

La situació de les dones barcelonines en el treball de mercat no és aliena a la seva participació en el treball no remunerat. Per això per interpretar la realitat des d'un concepte ampli de treball i analitzar la seva relació amb les condicions de vida, cal desenvolupar perspectives que recuperin aquelles activitats que han portat a terme tradicionalment les dones i són determinants en els estàndards de vida de la població.

Des de la mirada de les dones es planteja una dimensió de les condicions de vida que inclou aspectes fonamentals perquè la vida es desenvolupi en termes d'humanitat i que habitualment no es consideren en els estudis oficials: la satisfacció de necessitats de cures directes —corporals, emocionals, afectives— que tenen lloc bàsicament en l'àmbit de la llar. Aquesta perspectiva, que fa visibles i situa els treballs de cures com a element central del desenvolupament humà, va molt més allà de la idea d'igualtat d'oportunitats, ja que permet plantejar les responsabilitats reproductives com un tema social i polític de primer ordre, i no com un aspecte privat (de responsabilitat femenina). Una anàlisi de la situació sota aquesta nova mirada implica considerar les diferents activitats efectuades per dones i homes, analitzar les seves interrelacions i estudiar les seves repercussions (positives o negatives) en les condicions de vida de cadascú.

La informació de la taula 2 ens permet observar que el temps dedicat als treballs de la llar ha disminuït progressivament en el temps, que els homes han augmentat una mica la seva participació en aquest tipus de treball i que les dones, per tant, han reduït més del que els homes han incrementat. És a dir, aquesta reducció del temps dedicat al treball familiar domèstic per les dones no ha estat substituïda totalment per temps masculí, sinó també per temps mercantilitzat i segurament per temps de les àvies en el treball de cuidar els infants.

Les taules 3a, 3b i 3c mostren que la responsabilitat d'algunes de les tasques bàsiques de la llar continua sent majoritàriament femenina. I encara que la situació s'ha modificat una mica des de 1990, el canvi més important és que aquestes responsabilitats han passat de ser exclusives de les dones a ser compartides. Tot i que aquest seria el procés adequat, és difícil conèi-

xer exactament el grau d'implicació de cada membre de la parella quan la resposta és que la responsabilitat és compartida. En qualsevol cas, en conjunt les dades reflecteixen que no s'ha superat la tradicional «especialització» en els treballs d'acord amb el sexe i que difícilment es pot acceptar la hipòtesi de la integració que oferia l'anàlisi anterior del mercat laboral.

Les taules 4 i 5 ofereixen informació sobre el temps de treball —mercantil i familiar domèstic— per rang d'edats; en el primer cas per a tota la població, i en el segon, per a aquella part de la població que fa els dos treballs. En primer lloc, s'observa que les dones treballen setmanalment aproximadament el mateix (o més) que els homes en tots els rangs d'edats, i que la diferència és important a partir dels 65 anys en la taula 4, és a dir quan s'abandona el treball de mercat. En segon lloc, com era d'esperar, la càrrega de treball més elevada té lloc entre els 24 i els 65 anys, que també és quan es manifesten les diferències més grans entre dones i homes tant en treball mercantil com en treball familiar domèstic. En tercer lloc, l'efecte del cicle vital sobre les dones es manifesta clarament en l'increment del temps dedicat a treball familiar domèstic quan passen de joves a adultes; canvi menys clar en el cas dels homes. Finalment, en les edats de més de 65 anys —en referència a tota la població— és quan es dedica més temps a les tasques de la llar. En el cas dels homes es deu segurament al fet que han canviat un treball per un altre: deixen de participar en el mercat i assumeixen algunes tasques determinades a la llar; que no són aquelles considerades tradicionalment més femenines, com planxar o cosir. En el cas de les dones, caldria estudiar si en aquestes edats més grans augmenta el temps dedicat a cuidar tant els néts i les nêtes com el cònjuge. Les dades no permeten especificar-ho.

Ara bé, participar en el mercat i portar a terme treballs de cuidar algú no és només un assumpte d'hores; és un problema molt més profund que té a veure amb objectius totalment diferents i contraposats, amb diferents condicions de treball, responsabilitats i dedicació. Tot això crea profundes tensions en les persones que els duen a terme i els assumeixen, majoritàriament dones. Tensions que han romàs ocultes en la mesura que el treball no remunerat ha restat com una cosa privada/domèstica aliena al món públic i no reconeguda com a aspecte fonamental en la sostenibilitat humana i el

benestar de les persones. I encara que el nombre d'hores de feina no pugui reflectir les tensions que suposa haver-la de dur a terme, pot servir com a indicador de les desigualtats entre dones i homes en els diferents aspectes de la vida al llarg del cicle vital.

Les dades mostren que una característica del treball necessari de la llar és que no es porta a terme de forma homogènia i lineal durant tota la vida (com és habitual que s'exigeixi durant les edats actives en el treball de mercat), sinó que s'incrementa de forma important quan augmenta el nombre de persones de la llar i, en particular, quan hi ha presència de persones dependents. D'aquesta manera, existeixen períodes del cicle vital en què les tensions i els problemes d'organització del temps es poden tornar pràcticament insostenibles; situacions que precisament es donen en edats actives intermèdies i afecten fonamentalment les dones.

Assumir la responsabilitat de la cura i compaginar-la amb el treball remunerat guarda una estreta relació amb les condicions de vida. Encara que els diners i el temps no són pas elements totalment intercanviables, en aquest cas és important destacar que tenir cura de les persones requereix temps; temps que no estarà disponible per al treball de mercat, situació que en les nostres societats representa una penalització en ingressos. La incorporació creixent de les dones barcelonines al mercat laboral els ha permès un accés més gran a rendes monetàries, però, alhora, més conflictes d'organització del temps, en seguir acceptant-se socialment que cuidar les persones que ho necessiten és «un assumpte de dones».

En definitiva, l'anàlisi que incorpora els diferents treballs assenjala la possibilitat que s'estigui consolidant no pas una situació més igualitària, sinó una nova situació d'«unipresència masculina/doble presència femenina», en què els homes mantenen la presència gairebé en exclusiva en el treball de mercat, amb una escassa participació en el treball familiar domèstic, i les dones tendeixen a incorporar-se en el mercat de treball però sense abandonar la responsabilitat de l'activitat de la llar. Situació que comporta fortes desigualtats en les condicions de vida de les dones i els homes: elles atenen més que no pas els homes les necessitats de tenir cura de la llar, cosa que afecta negativament el seu

propi benestar.

TAULES

Taula 1. Evolució de les taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur de la població de Barcelona, 2001-2008

	2001	2004	2008
Dones			
Taxa d'activitat	44,0	48,2	54,3
Taxa d'atur	12,3	12,5	6,5
Taxa d'ocupació	38,6	42,2	50,8
Homes			
Taxa d'activitat	63,9	68,0	70,2
Taxa d'atur	9,0	10,3	7,5
Taxa d'ocupació	58,1	61,0	64,9

Font: Enquesta de Població Activa, segon trimestre.

Taula 2. Temps dedicat a las feines de la llar 1990-2006 (hores i minuts diaris)

	1990	1995	2000	2006
Homes	0:48	0:48	0:58	1:05
Dones	4:08	3:45	3:13	2:42

Font: L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos

del Temps 2007.

Taula 3a. Persona encarregada de diferents tasques de la llar: neteja i cura de la roba (en %)

	1990	1995	2000	2006
Persona principal masculina	2,0	2,7	2,7	5,7
Persona principal femenina	78,0	77,9	72,3	67,9
Ambdues conjuntament	5,5	4,8	7,1	10,5

Font: L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos del Temps 2007.

Taula 3b. Persona encarregada de diferents tasques de la llar: cura dels nens i de les nenes menors de 10 anys (en %)

	1990	1995	2000	2006
Mare	55,0	56,7	47,7	51,5
Pare	1,8	3,7	1,7	3,6
Ambdós conjuntament	29,9	33,2	35,9	38,0

Font: L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos

del Temps 2007.

Taula 3c. Persona encarregada de diferents tasques de la llar: cura de les persones de la llar ancianes, malaltes i/o discapacitades (en %)

	2000		2006	
	Totes	Ancianes	Malaltes	Discapacit.
Persona principal masculina	8,9	9,6	14,2	6,2
Persona principal femenina	50,0	47,4	37,4	55,4
Ambdues conjuntament	14,8	12,2	25,3	18,9

Font: L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos del Temps 2007.

Taula 4. Càrrega total de treball, Barcelona 2006 (hores i minuts setmanals)

	Treball mercantil		Treball familiar domèstic		Càrrega total setmanal	
	Home	Dona	Home	Dona	Home	Dona
Joves (18-24 anys)	17:34	14:08	3:36	7:35	21:11	21:43
Adults (25-64 anys)	35:16	24:10	7:30	19:32	42:47	43:42
Gent gran (65 i més)	1:34	0:29	9:56	20:32	11:30	21:02

Font: L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos del Temps 2007.

Taula 5. Càrrega total de treball de la població que fa treball mercantil i familiar domèstic, Barcelona 2006 (hores i minuts setmanals)

	Percentatge		Treball mercantil		Treball familiar domèstic		Càrrega total setmanal	
	Home	Dona	Home	Dona	Home	Dona	Home	Dona
Menys de 25 anys	50,7	49,3	35:47	33:51	4:31	6:52	40:18	40:43
25-44 anys	49,1	50,9	42:27	35:55	7:53	14:19	50:21	50:15
45-64 anys	48,8	51,2	42:47	36:27	8:24	18:05	51:12	54:33
65 i més anys	57,7	42,3	38:40	29:21	2:37	12:33	41:18	41:54

Font: *L'ús social del temps a Barcelona 2006. Ajuntament de Barcelona, Usos del Temps 2007.*

EIX TEMÀTIC 4: LES DONES TRANSFORMEM ELS ESPais DE LA CIUTAT PER A LA VIDA QUOTIDIANA

**Autora: Zaida Muxí Martínez, doctora
arquitecta**

**Amb la col·laboració de: Roser Casanovas,
arquitecta**

1. Introducció: urbanisme amb perspectiva de gènere

Els últims anys s'ha estat divulgant al nostre entorn el concepte d'urbanisme i gènere. Tot i que trobem que encara no està gens clar des de la pràctica i l'actuació tècnica i política al territori, des dels col·lectius de dones fa temps que se sap què vol dir i quines implicacions pot tenir en el projecte urbà i territorial la perspectiva de gènere. Es tracta d'un concepte transversal que està assumit i estudiat des dels àmbits de les ciències socials, però, des de l'àmbit urbanístic arquitectònic o de l'enginyeria és encara un camp poc conegut. L'ensenyament de les carreres tècniques, amb una mentalitat de la modernitat desenvolupista, considera l'individu un neutre universal. És en aquest punt on la visió de gènere en l'urbanisme vol fer especial incidència: ciutadans i ciutadanes no som el mateix, la primera diferència es dona entre homes i dones, especialment pels rols assignats culturalment. Però, a més d'aquesta divisió, que comporta desigualtats que afecten tota la societat, hi ha també diferents classes, edats, orígens culturals, religiosos, socials, etc. que han d'ésser considerats en el planejament urbanístic per tal d'apropar-nos tant com sigui possible a un espai urbà que permeti una veritable igualtat i permeti partir a tothom d'oportunitats reals per escollir i portar diferents eleccions de vida.

Per a la major part de la història de la planificació urbana, les diferències de gènere han estat invisibles. Essent fidels a les seves arrels de la tradició moderna, els planificadors han cercat un apropament universal que no distingeix entre els diferents grups de pertinença de les persones.

[...] Històricament, el treball dels planificadors i gestors polítics ha tingut un to universal, quan realment molts d'aquests treballs han assumit un subjecte masculí. La utilització del gènere com a categoria d'anàlisi ens permet desfer els supòsits que han marcat la teoria i la pràctica. Com a resultat, podem qüestionar i modificar aquests supòsits i alterar la manera en què teoria, decisions i polítiques es fan per atènyer i considerar un ampli rang de coneixement. Fer això requereix formular diferents grups de preguntes ampliant el rang de mètodes que fem servir i revaluant el tipus d'informació que incloem en les anàlisis⁷.

Ens trobem que les formes més habituals d'abordar les qüestions urbanes parteixen de valoracions quantitatives, teòricament objectives, per determinar les necessitats, i pretenen resoldre-les amb patrons universals, projectant una ciutat homogènia, ideal, que respon a un model que es vol abstracte i que, tanmateix, solament respon a la idealització de les experiències i els parers masculins o masculinitzats. Aquesta posició oblidava la diversitat de la població, no es fan valoracions quantitatives específiques ni segregades, al mateix temps que no són considerades les percepcions qualitatives que deriven de les diferents experiències de les i els qui habitem les ciutats. I aquest és el principal problema per fer palesa una valoració amb perspectiva de gènere que sigui capaç d'incidir en una disciplina com l'urbanisme d'arrels tradicionals, patriarcal i jeràrquiques. Aquesta visió es fa evident en el menyspreu que es té a l'hora de considerar les esferes reproductiva, de la cura dels altres, del dia a dia, com a dades fonamentals per a una arquitectura i un urbanisme fet tant per a dones com per a homes. L'educació masclista dins una societat patriarcal fa invisibles altres necessitats i altres persones.

La societat occidental sobrevalora tot allò que pertany al món productiu, o sigui, tot allò que tingui un canvi immediat monetari, teòricament racional i mesurable i que, per tant, se suposa que és una veritat neutra. Tanmateix, aquesta no és més que una simplificació de la vida, que ha portat històricament a la infravaloració de les activitats del món reproductiu, lligades al gènere femení i que tradicionalment s'han atorgat al sexe femení.

⁷ Fainstein, Susan S.; Servon, Lisa J. (ed.) (2005). *Gender and Planning: A Reader*. Nova Brunsvic/Nova Jersey/Londres: Rutgers University Press.

Per tant, per conèixer la diversitat d'experiències cal afavorir els processos participatius protagonitzats per dones, per a la presa de decisions i per al disseny, tant des de l'escala macro, per a l'espai urbà, com des de l'escala micro, per a l'habitatge.

El argumento central de la crítica feminista al urbanismo es que las personas profesionales del urbanismo tienen un marco conceptual basado en los valores de la ilustración y en una visión masculina del mundo. Para algunas autoras no importa tanto si quienes diseñan la planificación urbana son hombres o mujeres, puesto que la mayoría comparan un marco conceptual similar, adquirido en su educación y a través de la cultura de las organizaciones urbanísticas. Sin embargo, las mujeres no profesionales «hablan con una voz diferente» a la de los hombres debido a sus socializaciones diferenciales y experiencias vitales...⁸

Un urbanisme amb visió de gènere vol dir incorporar la quotidianitat a les necessitats programàtiques del projecte urbà. No són suficients les especificacions mètriques d'equipaments i serveis recomanats en els plans generals; es tracta de fer anàlisis, estudis i reflexions adreçats a moments i situacions concrets d'un lloc que ens donin les pautes del que és necessari. Malauradament, la gestió de les ciutats es fa en calaixos estancs i, per fer una veritable ciutat sense discriminacions de gènere, calen projectes urbans transversals on es tinguin en compte les necessitats i les veus de diferents col·lectius i moments vitals, que siguin tractats conjuntament i simultàniament des dels diferents àmbits de decisió política i tècnica. Per conèixer i reconèixer la diversitat de qui habita els territoris són imprescindibles veritables processos de participació ciutadana que ens involucrin des del començament de tot tipus de procés. Cal convertir els processos de participació en espais amb igualtat d'oportunitats, i perquè això succeeixi són necessaris espais i estratègies perquè hi participin les dones, és a dir que cal generar la corresponent xarxa d'activitats i de suports perquè les dones puguin dir-hi la seva.

Es tracta de fer un canvi de valoracions ampliant els registres. Una eina imprescindible per valorar i quantificar les necessitats diferenciadament són les estadístiques segregades fonamentalment per sexes, sense oblidar tampoc l'edat, les condicions econòmiques i

les socials, entre altres, que ens permetran construir indicadors d'impacte de gènere de les polítiques públiques i establir les relacions corresponents amb les transformacions físiques dels barris. Construir indicadors de gènere d'una ciutat ens ha de permetre conèixer desglossadament quin és l'impacte que l'espai urbà construït té en dones i homes; es tracta de reflectir en quina situació de prestigi, treball, remuneració i accés es troben dones i homes d'un mateix nivell econòmic, social i educatiu. En cas d'haver-hi diferències, els indicadors d'impacte de gènere ens han d'ajudar a esbrinar si es deuen a veritables opcions i eleccions —cosa que pressuposa l'existència d'una xarxa de proximitat complexa, amb equipaments per desenvolupar les vides privades i col·lectives en igualtat de condicions—, o si, contràriament, la ciutat, el barri, ha estat projectat enfocant-lo principalment en l'àmbit de la producció, sense tenir en compte les necessitats quotidianes de proximitat, varietat d'espais i equipaments i horaris i, per tant, es dificulta la conciliació del temps propi, el de cura i el de la producció en el cas de les dones, que es troben que han de deixar algun d'aquests àmbits per poder dedicar-se a un altre. Tot i ser evident, cal aclarir que aquesta necessitat de deixar algun àmbit, els homes, generalment, no la pateixen.

Per tant, pot haver-hi una veritable capacitat per fer compatible la maternitat amb el desenvolupament professional, si la capacitat reproductiva natural condiciona l'elecció, si la societat no es fa coresponsable de les tasques de la reproducció? Fer visibles les necessitats que deriven de la reproducció i oferir mitjans i espais adients per tal de desenvolupar-les és un pas per a la igualtat d'oportunitats per a dones i homes.

Les ciutats, les seves polítiques i els seus espais, han de contribuir a resoldre les desigualtats d'oportunitats perquè tant dones com homes puguin escollir quina proporció del seu temps dediquen a cada món i, per tant, la maternitat, com a capacitat biològica, no ha d'obligar les dones a una elecció excloent. Aquesta elecció excloent no és adequada a una societat que vol arribar a una igualtat d'oportunitats per a dones i homes.

La construcció d'indicadors de gènere ens serveix per fer preguntes, visualitzar les necessitats i comprovar en quina mesura els projectes urbans, els nous equipa-

⁸ Sánchez de Madariaga, Inés, et al. (2004). Ciudades para las personas. Género y urbanismo: estado de la cuestión. 84. Ministerio del Trabajo y Asuntos Sociales, Instituto de la Mujer, Madrid.

ments i els serveis, els habitatges i el transport públic col·laboren en la disminució de les desigualtats entre dones i homes. Els indicadors de gènere ens permeten mesurar la qualitat dels programes i projectes, analitzant-los exhaustivament d'acord amb les mancances que s'hagin detectat en la fase inicial de treballs de participació i comprovant en quina mesura els projectes han col·laborat o no a superar-les.

Per tant, mitjançant processos participatius, cada vegada més inclusius i extensos en el seu abast, s'ha de transformar l'experiència de les dones en coneixement imprescindible per al projecte urbà. No es tracta d'una nova «neutralitat», sinó d'afegir una capa de lectura, anàlisi i actuació que incorpori una visió propera i quotidiana amb la mateixa valoració.

Urbanisme i arquitectura estudien les relacions entre les estructures de la societat i la seva organització en el territori o en l'espai, amb la finalitat de fer-hi projectes de desenvolupament i de transformació del medi o de l'entorn. Per això s'han de considerar, d'una banda, les estructures físiques, i de l'altra, les persones que les ocupen i que hi viuen cada dia... Des del feminisme s'ha constatat que en aquestes disciplines s'exclouen les dones com a persones que habiten els espais i com a creadores d'intervencions urbanístiques i arquitectòniques... En definitiva, la planificació urbanística des de la perspectiva de gènere mira de valorar l'experiència femenina de la vida i de considerar les persones, en tota la seva diversitat, al centre mateix de les accions polítiques i estratègiques de transformació de l'entorn i el territori⁹.

És important remarcar la importància que té per a la perspectiva de gènere en la pràctica de l'urbanisme la seva incorporació a les lleis d'urbanisme. Aquest ha estat el cas de la Llei per a la millora de barris i pobles de Catalunya que necessiten atenció especial, coneguda com a «Lleis de barris», que estableix el gènere com a paràmetre urbanístic, i el refós de la Llei d'urbanisme, que introdueix la redacció d'una Memòria Social que ha de demostrar la influència que el projecte proposat tindrà en la vida dels habitants de l'àmbit, especialment en la de les dones. Això comporta i comportarà la introducció de la perspectiva de gènere i l'experi-

ència de les dones com a saber urbà. Ara per ara els canvis que provoquen aquestes lleis, especialment la transversalitat de gènere en la gestió i els projectes de la ciutat, han estat més palesos a ciutats més petites i no tant a Barcelona.

Hem de transmetre en aquestes II Jornades de les Dones de Barcelona la participació activa de les dones en els processos urbanístics, tant en els moments de decisió com en els de projecte, i en els de control del que es farà i es fa, i participar també en l'avaluació de la seva utilització (post-occupancy). Un dels objectius clars que m'agradaria que aquestes Jornades transmetessin és que cal valoritzar i fer visible el coneixement divers que tenim les dones del nostre entorn quotidià, és a dir l'experiència de les dones com a font de coneixement per pensar i fer la ciutat.

2. Deu anys després del I congrés de 1999

Ens queda molt per fer, ja que la ciutat està pensada des d'aquest suposat punt de vista neutre i universal, que correspon a una experiència principalment masculina que ho té tot resolt. Aquest fet queda evidenciat en moltes de les reivindicacions històriques de les dones de moviments veïnals respecte a la ciutat, ja que les reivindicacions continuen sent les mateixes. Del que es demanava en les I jornades, algunes qüestions s'han anat resolent, però n'hi ha d'altres que les dones hem reclamat des de l'inici de les entitats veïnals i les primeres agrupacions de dones que encara avui han de continuar sent reclamades, ja que no han estat incorporades en el projecte urbà.

No deixa de ser preocupant que passats deu anys del I Congrés de Dones de Barcelona, i gairebé trenta de la constitució de la primera agrupació de dones dins de les associacions de veïns, les reclamacions de les dones en la necessària coresponsabilitat social de les tasques de cura siguin quasi les mateixes: més equipaments de suport, transport de qualitat, seguretat...

En aquest sentit, l'habitatge ha estat i segueix sent una qüestió pendent tant pel que fa a la capacitat d'accedir-hi com als tipus d'habitatges existents. S'ha fet un pas endavant important amb la creació de la figura d'habitatge equipament, però encara falta una reflexió

⁹ Bofill, Anna. (2005). Planificament urbanístic, espais urbans i espais interiors des de la perspectiva de les dones. Barcelona: Quaderns de l'Institut, Generalitat de Catalunya, Institut Català de les Dones.

profunda de com han de ser els habitatges que necessitem. Aquesta evolució necessita una capacitat imaginativa i de gestió de l'Administració per proporcionar la màxima varietat d'opcions per respondre a la diversitat de situacions existents. I, com en tantes àrees, fa falta treballar amb les dones i les seves experiències i necessitats envers els habitatges per no pressuposar l'habitatge com un concepte abstracte i per a un habitant neutre i homogeni.

3. Cap a la coresponsabilitat social en les tasques de la reproducció

La coresponsabilitat social és el veritable desafiament a què ens enfrontem com a societat: construir ciutats per a la igualtat d'oportunitats vol dir valorar de la mateixa manera les necessitats del món productiu que les del reproductiu i, per tant, vol dir facilitar que els espais, i els horaris, ajudin a fer compatibles la vida personal, la vida familiar i la vida laboral de les persones. Per això cal repensar la ciutat i els seus components des de la perspectiva de gènere, especialment els plans d'equipaments per als barris. Cada barri ha d'estar dotat en funció dels perfils dels seus habitants. S'ha de considerar la composició diversa de la societat actual i buscar la màxima participació dels diferents col·lectius per determinar les necessitats de la vida quotidiana.

A continuació s'exposen alguns elements de la ciutat que cal revisar i repensar des de l'experiència de les dones, separats per diferents variables d'anàlisi interrelacionades.

3.1. Espai públic

L'espai públic pensat per a l'equitat de gènere afavoreix l'autonomia i la socialització de les persones, ja que ha estat pensat prioritzant en el seu disseny i traçat les necessitats de les dones i els homes. Per aconseguir-ho són imprescindibles: voreres amples i actives que afavoreixen la realització de diferents activitats, en les quals estiguin diferenciats els materials, els colors i les textures en els canvis de nivell; escocells al mateix nivell de la vorera; baranes i rampes a les zones amb pendent; pas de vianants ben diferenciats i amb semàfors que tinguin en compte els temps lents; bancs amb ombres que generin zones de descans als recorre-

guts urbans i a les àrees d'estada; s'han de generar espais intermedis de relació entre els interiors i els exteriors; amb la senyalització s'ha de facilitar l'orientació, la identificació i l'apropiació. El reconeixement de la importància de les dones en la societat ha de ser visible a l'espai públic, i un dels mecanismes més immediats de fer-ho és fornir de noms de dona el nomenclàtor d'aquests espais públics.

La percepció de seguretat està vinculada a la capacitat de les dones per apropiarse de l'espai i adquirir autonomia. Entre els factors espacials que col·laboren en la percepció de seguretat hi ha la visibilitat, la claredat i tenir alternatives de recorreguts, la varietat d'usos i activitats, i la presència de gent diversa. I per afavorir el sentiment de pertinença i seguretat als espais públics s'ha de tenir especial cura de la il·luminació de les àrees de vianants, i s'han d'evitar els murs i les escales que generin racons de difícil accessibilitat i restin amagats.

L'espai públic ha de garantir que es puguin portar a terme totes les activitats i els usos que aquesta societat necessita per desenvolupar-se en llibertat. Per aquest motiu és tan important la participació de tots els col·lectius que formen part de la societat per fer visible totes les necessitats i fer-les compatibles entre elles. I no només és l'activitat que es desenvolupa en l'espai públic, sinó també els tipus de límits que té. No n'hi ha prou que un espai públic estigui molt ben dissenyat si no té un contenidor d'activitat, és a dir que les plantes baixes tinguin activitats visibles (comerços, petita indústria, equipaments oberts cap a l'espai públic...) i que els accessos als habitatges siguin el màxim de transparents. Garantir aquesta activitat en l'espai públic és propiciar que sigui un espai de relació i socialització per a les persones. I, com a conseqüència, com que és un espai que coneixes i on et coneixen, o et veuen, és un espai segur.

Aquell espai públic que prioritza la proximitat per poder desenvolupar correctament la vida quotidiana davant la dispersió, posa en primer pla el vianant. La tradició urbana es basa en la zonificació de les activitats de la ciutat i prioritza els principals fluxos de moviments deguts al món productiu, i la ciutat passa a ser dissenyada a l'escala del cotxe. Quan les prioritats

canvien a favor dels vianants, la ciutat es fa més humana perquè es dissenya a través d'una escala més petita.

3.2. Equipaments

L'oferta d'equipaments es veu necessàriament amplificada quan la societat a què s'inscriu reconeix, assumeix i valora les tasques de les dones derivades de les divisions dels rols de gènere. Tot i que en un principi es parteix de les estadístiques i previsions de creixement en què es basen els plans urbanístics vigents, els equipaments i serveis, com a norma irrenunciable, haurien de construir-se prèviament als projectes d'habitatges per garantir un correcte funcionament urbà, sobretot de la vida quotidiana, quan la nova població passi a viure a una nova àrea. En funció de la població es farà més èmfasi en la creació de diferents tipus d'equipaments i es crearan equipaments encara inexistents o no reconeguts com a tals, que col·laboren en la igualtat d'oportunitats per a les dones i els homes per situar-se en l'esfera productiva i reproductiva. La proposta d'infraestructures per a la vida quotidiana ha de canviar segons les necessitats variables de la població en un mateix moment i en el transcurs del temps. La idea de les infraestructures per a la vida quotidiana sorgeix de la cerca de les dones escandinaves de fer compatible la seva vida individual en un entorn cada vegada més complex; es tracta d'uns equipaments pensats per formar una xarxa de serveis de suport a les persones¹⁰.

L'espai dels equipaments necessita entreteixir l'espai públic de la ciutat amb la màxima permeabilitat, flexibilitzant la seva utilització per maximitzar la utilització dels espais. La seva distribució al territori en relació amb els usos i amb les xarxes de mobilitat garanteix la qualitat de vida, perquè el converteix en estratègies per fomentar xarxes socials, generar intercanvis de serveis i possibilitar diferents temps d'ús apropant el seu funcionament a la complexitat de la vida quotidiana.

Per tant, s'haurien de revisar els equipaments de barri segons les necessitats concretes de les seves habitants. Els equipaments de barri han de facilitar el desenvolupament de les tasques reproductives i els espais de coresponsabilitat «reproductiva». Tenint en compte les dades demogràfiques actuals i la seva previsió s'ha de

parar una atenció especial als equipaments destinats a la tercera i la quarta edats.

Dins del concepte d'equipaments com a facilitadors de la vida quotidiana hem d'incloure una xarxa de comerços de proximitat variada. Els comerços compleixen un paper fonamental com a cohesionadors dels barris i són una font important de treball per a les dones als barris, ja que gràcies a la seva proximitat faciliten la compatibilitat dels treballs reproductiu i productiu. Els comerços de barri són elements que donen seguretat a les usuàries i els usuaris dels espais públics del barri per la xarxa de relacions i veïnatge que creen. Una xarxa de comerços de diferents tipus (superfícies, usos...) dóna la possibilitat de diferents tipus de treball i propietats i permet a les dones accedir a les seves pròpies fonts d'ingressos.

3.3. Habitatge

L'espai representa els valors socials que els creen, per això els habitatges han de reconèixer les feines de cura de la llar i de les persones donant un espai on desenvolupar-les. Les feines de la llar han de ser compartides, no s'han d'amagar ni deixar a la responsabilitat d'una sola persona.

A l'espai domèstic es donen com a òbvies i inamovibles les característiques essencials, com la distribució en espais estancs i quasi monofuncionals. Per tant ens hem de fer preguntes sobre les seves característiques i fer-hi aportacions des de l'experiència: cal que les habitacions siguin de diferents mides per marcar la jerarquia familiar? Hi ha un lloc perquè cadascú desenvolupi de manera autònoma les seves capacitats personals? Com es poden conciliar les necessitats individuals i col·lectives en espais reduïts i amb poca intimitat?

L'habitatge, en els seus trets bàsics —els espais i llur ordenació i interrelació—, ha canviat poc, continua responnent a una divisió segons els gèneres. L'espai interior pertany a la dona com a mestressa¹¹, com a curadora, i l'espai exterior pertany a tots dos. Les dones entre 25 i 50 anys que fan treballs productius a Catalunya, segons el cens de 1995, arriben al 65% de la po-

¹⁰ Sánchez de Madariaga, I. et al. Op. cit.: «...deseos de un entorno más propicio al desarrollo del individuo como persona compleja, con facetas múltiples que incluyen la vida profesional pero también la vida privada y el cuidado de otros. Es un concepto que proviene de la tradición de la geografía del tiempo y el espacio, y que:

...se centra en como las mujeres llevan a cabo sus rutinas diarias y tiene como objetivo la creación de estructuras materiales y socioculturales de apoyo, las infraestructuras para la vida cotidiana. Ello demanda la necesidad de acción a múltiples niveles. En el nivel más simple, esta visión puede significar la integración de elementos actualmente separados en un todo temporal y espacial al nivel del barrio. Esto podría incluir guarderías de barrio o tareas compartidas en agrupaciones de edificios. El proceso de aprender a compartir algunos elementos de la vida cotidiana puede ser reforzado por una arquitectura adecuada que contenga espacios para la interacción (Gilroy y Booth, 1999, p. 309).»

blació, enfront del 95% dels homes. Però si observem els grups més joves, de 20 a 24 anys, la taxa d'activitat és una mica més alta en les joves, 69,8%, enfront del 69,2% dels homes joves. Aquesta incorporació plena de les dones al mercat de treball no ha representat una incorporació inversa dels homes a les responsabilitats de la reproducció; les dones ocupen com a mitjana a Catalunya 21,3 hores a la setmana al treball domèstic, i els homes 7,9 hores¹².

Canviar la forma en què s'ha concebut tradicionalment la distribució de l'espai de la llar no és una feina fàcil, ja que aquests són conceptes que incorporem a la nostra ment abans de ser-ne conscients. Les llars responen a mentalitats establertes de fa molt temps.

L'habitatge hauria d'afavorir tant la vida comunitària com la individualitat de cada component del grup. Com s'hauria de fer?

3.4. Transport i mobilitat

L'oferta de mitjans de transport i les característiques dels espais de suport de la mobilitat determinen les formes i les qualitats de vida. S'ha de procurar la màxima diversitat d'opcions per a la mobilitat dins d'un entorn urbà i prioritzar la proximitat a través dels recorreguts de vianants i la varietat funcional del teixit urbà. La ciutat compacta i d'usos mixtos dona autonomia gràcies a la proximitat de les activitats que s'han de dur a terme quotidianament i reforça la capacitat de les persones per moure's lliurement. Un mateix trajecte serveix per a diferents objectius, és temps que es guanya. En canvi, a la ciutat dispersa la distància entre les activitats provoca, a part de la falta d'eficàcia de l'ús que es fa del territori, totalment insostenible, que el temps destinat als desplaçaments, unifuncionals i moltes vegades amb transport privat, sigui exagerat. Les dones som les qui patim en gran mesura aquesta desigualtat d'ús del temps que provoca l'espai físic sobre la vida de les persones.

Els transports públics han de donar resposta a la varietat d'horaris del món reproductiu, que generen uns recorreguts que no són lineals ni uniformes. Hem de

pensar la mobilitat responen a la diversitat i a la seguretat en tots els aspectes, per facilitar la planificació de totes les activitats de la vida quotidiana i fer possible l'accés a la ciutat en igualtat d'oportunitats.

4. Conclusions

Estem davant d'un moment de canvi en la nostra societat; tots els valors existents s'han de reconstruir cap a un nou cicle econòmic, social, cultural, demogràfic, familiar... És un moment d'oportunitat per fer sentir la veu de les dones; hem de ser l'agent de canvi cap a una societat sense discriminacions i amb igualtat d'oportunitats vertaderes entre dones i homes.

En síntesi, hem de fer ciutat des de la quotidianitat, i aquesta quotidianitat és encara avui en dia majoritàriament femenina.

¹² És molt significatiu que l'any 1990 solament 23 de cada 100 dones de la ciutat de Barcelona majors de 18 i menors de 45 s'identifiqués com a mestressa (en l'enquesta de la RMB de 1985 un 30% del mateix grup s'identificava com a mestressa); així mateix, l'any 1994, en una ciutat de tradició industrial com Mataró, solament un 15% de les mares de la ciutat amb criatures de 3 o menys anys s'autoidentificava com a mare mestressa de casa, mentre que un 50% ho feia com a mare treballadora ocupada i un 34% com a mare treballadora en atur. «Relacions de gènere i dinàmiques familiars a Catalunya», de Cristina Brullet i Tenas, dins Giner, Salvador (dir). La societat catalana. Generalitat de Catalunya. Institut d'estadística de Catalunya, 1998.

¹³ Generalitat de Catalunya, Institut Català de les Dones. Catalunya dones, gencat dades, 2006. Taxa d'activitats dones 52,5%, homes 72,2%.

Ajuntament de Barcelona

Dones

Ajuntament de Barcelona

Dones